

OTSUS

05.10.2018 nr 7-3/2018-121

AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale soojuste piirhinna kooskõlastamise kohta

1. SEADUSANDLIKUD ALUSED JA HALDUSMENETLUSE ALUSTAMINE,

1.1. Seadusandlikud alused ja rakendatav meetoodika

Kaugkütteseaduse (edaspidi KKütS) § 1 lõike 2 alusel peavad soojuste tootmise, jaotamise ja müügiga seonduvad tegevused olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus.

KKütS § 9 lõike 1 alusel peab Konkurentsiametiga müüdava soojuste piirhinna igale võrgupiirkonnale eraldi kooskõlastama soojusettevõtja, kes:

- 1) müüb soojust tarbijale;
- 2) müüb soojust võrguettevõtjale edasimüügiks tarbijale;
- 3) toodab soojust elektri ja soojuste koostootmise protsessis.

KKütS § 8 lõike 3 kohaselt tuleb soojuste piirhind kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude, sealhulgas soojuste tootmiseks, jaotamiseks ja müügiks tehtavate kulutuste katmine;
- 2) investeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus.

Eeltoodust nähtub, et piirhind peab põhinema põhjendatud tegevuskuludel ja tulukusel, mistõttu piirhinna kooskõlastamisel kontrollib Konkurentsiamet soojusettevõtja poolt rakendatavat hinnakujundust. Kontrolli teostamise õigus ei tähenda, et kontrollimine

piirdub vaid veendumisega selles, kas ettevõtja poolt teostatud arvutused on matemaatiliselt õiged. Tulenevalt hinna kooskõlastamise regulatsiooni eesmärgist (KKütS § 1 lõige 2) on Konkurentsiametil õigus hinnata ka seda, kas müüdava soojuse hinda arvestatud komponendid on teenuse osutamisel taotletud mahus vajalikud ja põhjendatud.

KKütS § 8 lõige 3 määrab ära alused, mida tuleb arvesse võtta piirhinna kujundamisel, kuid ei määra, millisest arvestamise metoodikast tuleb Konkurentsiametil lähtuda soojuse piirhinna kooskõlastamisel või rakendatava soojuse hinda järelevalve teostamisel. HMS § 5 lõikest 1 tulenevalt on Konkurentsiametil õigus määrata kaalutusõiguse alusel menetlustoimingu vorm.

Eeltoodust lähtudes on Konkurentsiamet välja töötanud ja avaldanud oma veebilehel (<http://www.konkurentsiamet.ee>):

1) juhendi „Hinna- või järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalike andmete esitamise juhend soojusettevõtjatele“ (edaspidi Juhend), mis kirjeldab soojusettevõtjalt nõutavate andmete ja selgituste vajadust ning nende esitusviisi, et Konkurentsiametil oleks võimalik kooskõlastada soojuse piirhindu või läbi viia järelevalvet KKütS-s sätestatud juhtudel ja korras;

2) hinna- või järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalike andmete esitamise vormi MS Exceli tabeli kujul: „Tarbijatele ja/või võrguettevõtjatele müüdav soojus“ (edaspidi Küsimustik). Küsimustik on välja töötatud lähtuvalt konkurentsiseadusest (edaspidi KonkS), KKütS § 9 lõigetest 1, 4, 6, 8 ja 9 ning peavad täidetult sisaldama andmeid, mille alusel on Konkurentsiametil võimalik läbi viia hinna- või järelevalvemenetlust, et kontrollida (KKütS § 8 lõige 3) taotletava või varasemalt kooskõlastatud soojuse piirhinna kulupõhisust;

3) “Soojuse piirhinna kooskõlastamise põhimõtted” (edaspidi Metoodika), mis kinnitati 03.05.2013 Konkurentsiameti peadirektori käskkirjaga nr 1.1-2/13-012 ning mis on Küsimustiku täitmisel abistavaks vahendiks. Juhendit ja Metoodikat rakendatakse sarnaselt ja ühetaoliselt kõigi Konkurentsiameti regulatsiooni alla kuuluvate ettevõtjate tegevuse analüüsimisel ning hindade kooskõlastamisel järgides võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtet. Õiguslikus mõttes on tegemist Konkurentsiameti kaalutusõiguse ennetava piiritlemisega (regulatsioonimetoodika täpsustamine enne hinnaregulatsiooni rakendumist) ja hinnaregulatsiooni subjektide teavitamisega, mis loob võimaluse tagasisideks ja aitab vältida kõikvõimalikke arusaamatusi juba enne konkreetse hinnaregulatsiooni menetluse algust. Juhend ja Metoodika ei ole õigusaktid, vaid Konkurentsiameti kui sõltumatu regulaatori kaalutusõiguse kasutamist tutvustavad dokumendid, millel on halduseväliselt informatiivne, mitte normatiivne tähendus. Halduseeskirja normid omandavad faktilise välismõju nende kohaldamise tulemusena (Riigikohtu halduskollegiumi otsus haldusasjas nr 3-3-1-81-07).

Metoodika väljatöötamisel on arvestatud KKütS § 1 lõike 2, § 7 lõike 2, § 8 lõike 3 ning § 9 sätetega, sealjuures on kasutatud põhimõtted kooskõlas KKütS § 9 lõigete 10¹ ja 10² alusel majandus- ja kommunikatsiooniministri poolt kehtestatud määrusega „Soojuse müügi ajutise hinna kehtestamise kord“ (edaspidi Soojuse Määrus). Soojuse Määruses sätestatud põhimõtte järgimine on põhjendatud asjaoluga, et hind peab nii taotluse alusel kooskõlastades kui ka ajutisena määratuna vastama KKütS § 8 lõikes 3 sätestatud tingimustele. Soojuse Määrust rakendatakse KKütS § 9 lõigete 10¹ ja 10² alusel soojuse

müügi ajutise hinna kehtestamisel juhul kui soojusettevõtja müüb soojust hinnaga, mis ei vasta KKütS § 8 lõikes 3 sätestatud tingimustele, ning on jätnud täitmata Konkurentsiameti ettekirjutuse.

Metoodika peamisteks eesmärkideks on:

- 1) sõnastada metoodilised alused, millest Konkurentsiamet hakkab lähtuma talle KKütS-i alusel pandud hinnaregulaatori ülesannete täitmisel turgu valitsevate ettevõtjate suhtes;
- 2) kindlustada soojusettevõtjate hindade kooskõlastamisel ja majandustegevuse kontrollimisel ettevõtjate võrdne kohtlemine ja ühetaoline halduspraktika;
- 3) tarbijate kaitsmine;
- 4) regulatsioonivõtete kasutamine, mis võimaldavad ettevõtjatel jääda majanduslikult ja finantsiliselt elujõuliseks, s.o katta jooksvad ärikulud ja finantseerida oma- ja võõrvahendite arvel vajalikke investeeringuid;
- 5) luua ettevõtjale piisav motivatsioon oma tegevuse efektiivsemaks korraldamiseks.

Konkurentsiamet kasutab soojuse hinna põhjendatud kulude analüüsimisel alljärgnevaid meetodeid (Metoodika punkt 4.17):

- 1) tehniliste näitajate analüüs (soojuse tootmise kasutegur, trassikadu, elektrienergia erikulu, jm);
- 2) tegevuskulude ja müügi mahu suhtarvu leidmine ehk erikulu (€/MWh) müügi mahu kohta;
- 3) ettevõtja kulude ning nende põhjal arvutatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate või teiste sarnaste võrgupiirkondade kuludega (nn benchmarking);
- 4) kulude, sh erikulu dünaamika jälgimine ajas ning selle võrdlus Statistikaameti poolt avaldatud tegeliku ning Rahandusministeeriumi prognoosidel põhineva tarbijahinnaindeksi dünaamikaga;
- 5) erinevate kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüs (sh ekspert hinnangud).

KKütS § 9 lõike 6 kohaselt peab soojuse müüja Konkurentsiameti nõudel selgitama ja põhjendama piirhindade moodustamise aluseid. KKütS § 9 lõike 9 kohaselt on Konkurentsiametil õigus nõuda soojusettevõtjalt või riigiasutuselt või kohaliku omavalitsuse asutuselt lisaandmeid, kui seda on vaja piirhinna kooskõlastamise otsuse tegemiseks või esitatud andmete kontrollimiseks.

KKütS § 9 lõikest 9¹ tulenevalt on soojusettevõtja kohustatud jälgima oma tegevusest sõltumatuid asjaolusid, mis mõjutavad soojuse hinda tarbijale, ja esitama Konkurentsiametile uue piirhinna kooskõlastamise taotluse hiljemalt 30 päeva jooksul, arvates asjaolu ilmnemisest, mis võib vähendada soojuse hinda tarbijale enam kui 5 protsendi võrra.

KKütS § 9 lõike 5 kohaselt teeb Konkurentsiamet soojuse piirhinna kooskõlastamise kohta otsuse 30 päeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest. Eriti keeruka või

töömahuka kooskõlastamistaotluse menetlemisel võib Konkurentsiamet seda tähtaega pikendada 90 päevani, teatades tähtaja pikendamisest enne esialgse tähtaja möödumist taotluse esitajale. KKütS § 9 lõike 7 kohaselt peatub soojuse piirhinna kooskõlastamise taotluse menetlemise tähtaeg, kui Konkurentsiametile ei ole esitatud tema nõutud teavet, mis on vajalik taotluse kooskõlastamiseks.

1.2. Taotleja andmed

AS Lahevesi on kantud Äriregistrisse registrikoodiga 11492271 ja asukohaga Rae tn 15, Paldiski linn, Lääne-Harju vald, 76805, Harju maakond. Elektronposti aadress: ingvar@lahevesi.ee. Majandusaasta algab 01.01 ja lõpeb 31.12.

AS Lahevesi aktsiate omanik on 100% ulatuses Keila Linnavalitsus (7502570).

03.05.2018 sõlmitud ühinemislepingu alusel AS Lahevesi (ühendav ühing) ühendas endaga OÜ Padise Soojus (ühendatav ühing, registrikood 10348448, asukoht Harju maakond, Lääne-Harju vald, Padise küla), Vasalemma Infra OÜ (ühendatav ühing, registrikood 11960281, asukoht Harju maakond, Lääne-Harju vald, Vasalemma alevik, Ranna tee 8) ja Paldiski Linnahoolduse Osaühingu (ühendatav ühing, registrikood 10504753, asukoht Harju maakond, Lääne-Harju vald, Paldiski linn, Rae tn 15). Ühinemisotsus võeti vastu 29.05.2018.

AS Lahevesi põhitegevusala on muu kinnisvarahaldus või haldusega seotud tegevused, lisategevusalad veekogumine, -töötlus ja –varustus, tavajäätmete kogumine, kanalisatsioon ja heitveekäitlus.

Taotluse menetlemise hetkel kehtib Padise võrgupiirkonnale Padise Vallavolikogu 19.08.2009 määrusega nr 62 kehtestatud müüdava soojuse hind 1 euro ja 30 senti köetava objekti üldpinna ruutmeetri kohta. Seega taotletakse esmakordselt soojuse piirhinna kooskõlastamist Konkurentsiametiga.

1.3. Menetluse käik ja asjaolud

18.09.2018 registreeriti Konkurentsiametis AS Lahevesi digitaalselt allkirjastatud taotlus Padise võrgupiirkonnale soojuse piirhinna 72,94 €/MWh kooskõlastamiseks.

Perioodil 27.09.18-01.10.2018 esitas amet ettevõtjale täpsustavaid küsimusi: kasutatavate seadmete, planeeritavate investeeringute, tarbijate sojussõlmede olemasolu ja olukorra, tuha utiliseerimise kulude, puidukütuse ja elektri hindade osas. Ettevõtja vastas ametile viivitusteta.

03.10.2018 registreeriti Konkurentsiametis AS Lahevesi digitaalselt allkirjastatud korrigeeritud taotlus Padise võrgupiirkonnale soojuse piirhinna 72,69 €/MWh kooskõlastamiseks (Taotlus).

Taotluses prognoosis AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna soojuse müügituluks 1 466 MWh ning taotletava müügitulu suuruseks 106,59 tuhat € sealhulgas:

- muutuvkulud 39,03 tuhat €,
- tegevuskulud 56,84 tuhat €,
- kapitalikulu 5,77 tuhat €;
- põhjendatud tulukus 4,95 tuhat €.

Alljärgnevas tabelis 1 on kajastatud AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna taotluses toodud soojuse piirhinna komponendid prognoositaval soojuse müüginahul 1466 MWh.

Tabel 1. Padise võrgupiirkonna taotluse andmed

Näitaja nimetus	Ühik	Soojuse piirhinna kujunemise komponendid
Soojuse tootmismah	MWh	1 666
Tootmise kasutegur	%	82,32%
Halupuude kütteväärtus	MWh/tm	1,95
Halupuude kogus	MWh	2 024
	tm	1 038
Halupuude sisseostuhind	€/tm	34,00
Halupuude primaarenergia hind	€/MWh	17,44
Trassikadu	%	12,0%
	MWh	200
Soojuse müüginah	MWh	1 466
Muutuvkulud	tuh €	39,03
Kulud kütusele	tuh €	35,29
Muud muutuvkulud	tuh €	3,28
sh elektrienergia ostukulud	tuh €	2,97
sh elektrienergia tarbimismah	kWh	30 900
sh tuha utiliseerimine	tuh €	0,31
Keskkonnatasud	tuh €	0,46
Tegevuskulud	tuh €	56,84
Kapitalikulu	tuh €	5,77
Põhjendatud tulukus	tuh €	4,95
KOKKU KULUD ehk LUBATUD MÜÜGITULU	tuh €	106,59
SOOJUSE PIIRHIND	€/MWh	72,69

AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale hinnavalemi kooskõlastamist ei taotle.

Alljärgnevalt esitab Konkurentsiamet seisukohad AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale taotletava soojuse piirhinna kooskõlastamise kohta hinnakomponentide lõikes võttes arvesse taotluses esitatud andmeid ning menetluse käigus saadud lisaandmeid ja selgitusi.

Vastavalt Metoodikale võtab Konkurentsiamet taotletava soojuse piirhinna põhjendatuse analüüsimisel ja hinnangute andmisel aluseks AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna taotluses kajastatud 2015. kuni 2017. majandusaastate tegelikud andmed ja prognoositud näitajad 2018 ja 2019.a.-ks ning regulatsiooniperioodina¹ käsitleb 2019. majandusaastaks prognoositud andmeid.

¹ Regulatsiooniperiood on 12-kuuline periood, mille põhjendatud hinnakomponendid on aluseks soojuse piirhinna arvutamisel. Regulatsiooniperiood ei pea kattuma kalendriaasta ega ettevõtte majandusaastaga.

2. PADISE VÖRGUPIIRKONNA ÜLDISELOOMUSTUS

Alljärgnev tabel 2 annab ülevaate AS Lahevesi Taotluses esitatud andmetest Padise võrgupiirkonna soojuse tootmiseadmete, soojustrasside ning klientide kohta.

Tabel 2. Padise võrgupiirkonna üldandmed

Üldandmed	Ühik	2015	2016	2017	2018	2019
Kiviõli-80 2 tk (1969 ja 1981)	MW	1,8	1,8	0,9	0,9	0,9
Uniconfort CMTB80 (2013)	MW			0,928	0,928	0,928
soojustrasside pikkus	km	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
sh rekonstrueeritud	km	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
rekonstrueeritud trasside osakaal	%	100%	100%	100%	100%	100%
soojuse müügiimaht	MWh	1 639	1 064	1 617	1 466	1 466
tarbijate arv (hoonete arv)	tk	11	11	11	11	11
töötajate arv	inimene	6	6	6	6	6

Haldusreformi tulemusena liideti neli omavalitsust: Keila vald, Vasalemma vald, Padise vald ja Paldiski linn, jätkates ühiselt Lääne-Harju valla nime all. AS Lahevesi tegeleb Padise võrgupiirkonnas soojuse tootmise, jaotamise ja müügiiga alates 2018. aastast. Enne seda oli Padise võrgupiirkonnas soojusettevõtjaks OÜ Padise Soojus (registrikood 10348448), mis 03.05.2018 sõlmitud ühinemislepingu alusel ühendati 29.05.2018 vastuvõetud ühinemisotsusega AS-ga Lahevesi.

Alates 2017. aasta sügisest toodetakse soojust puuhalgudel töötava katlaga Uniconfort CMTB80 võimsusega 0,928 MW (väljalaskeaasta 2013). Varasematel aastatel toodeti soojus puuhalgudest Kiviõli-80 kateltega (ehitusaastad 1969 ja 1981). Soojus jaotatakse tarbijateni 0,7 km-se kaugküttevõrgu kaudu, mis 2014. aastal 100% ulatuses rekonstrueeriti Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) tagastamatu abi toetusel. Padise kaugküttevõrku on ühendatud 11 hoonet. Kuni käesoleva ajani on kõikidele tarbijatele müüdav soojuse kogus mõõtmata.

3. SOOJUSE KOGUSTE JA EFEKTIIVSUSNÄITAJATE HINDAMINE

3.1. Soojuse tootmise kasutegur

Soojuse tootmise kasuteguri näitaja on oluline, sest mida kõrgem see on, seda vähem kulub kütust ühe MWh soojuse tootmiseks, kahjustatakse vähem keskkonda ning kujundatakse tarbijatele soodsam hind.

Soojuse piirhinna kooskõlastamisel võetakse soojuse tootmise kasuteguri arvestuse aluseks eelnevate perioodide tegelikud näitajad, mis ei või olla madalamad kui on soojuse tootmise kasuteguri tehnilised nõuded kütuse alumise kütteväärtuse alusel alljärgnevatel tingimustel (Metoodika p 5.3 ja 5.4; Soojuse Määrus § 10):

- 1) soojuse tootmisel gaasist mitte alla 90%, uutel seadmetel mitte alla 92%;
- 2) soojuse tootmisel vedelkütusest mitte alla 85%, uutel seadmetel mitte alla 90%;

- 3) soojuse tootmisel tahkekütusest mitte alla 80%, uutel seadmetel mitte alla 85%.

Tulenevalt eksperthinnangust² loetakse:

- 1) soojuse tootmisel gaasikateldega uuteks seadmed kasuliku elueaga 17-25 aastat;
- 2) soojuse tootmisel vedelkütustega uuteks seadmed kasuliku elueaga 14-20 aastat;
- 3) soojuse tootmisel puidust ja turbast uuteks seadmed kasuliku elueaga:
 - veekuumuskatel restkoldega 16-21 aastat;
 - veekuumuskatel või aurukatel keevkihtkoldega 22-25 aastat;
- 4) soojuse tootmisel põlevkivist keevkihtkoldega katlaga uuteks seadmed kasuliku elueaga 22-25 aastat.

Tehnilised miinimumnõuded soojuse tootmise kasutegurile kütuse alumise kütteväärtuse alusel soojuse tootmisel maagaasist, vedelkütusest ja tahkekütusest on sätestatud eesmärgiga, et täita KKütS § 5 lg 1 tulenev nõue, mille kohaselt peab kaugküte olema efektiivne ja jätkusuutlik. Soojuse tootmise kasuteguri tehniliste nõuete sätestamise eesmärgiks on motiveerida soojusettevõtjaid tegema optimaalseid investeeringuid katelseadmetesse kütuste efektiivsemaks kasutamiseks ning kaitsta tarbijaid soojuse ebaefektiivse tootmistegevuse jätkamise eest. Nõuded soojuse tootmise kasuteguri osas erinevad sõltuvalt kasutatavast kütusest, töörežiimist ja seadme vanusest, sest erinevate tehnoloogiate kasutusele võtmisega ja erinevates töörežiimides erinevate kütuste põletamisega nendes seadmetes on võimalik saavutada erinev tootmise kasutegur.

Soojuse tootmise kasutegurite määramisel on arvestatud tootmiseseadmete tehnilistes spetsifikatsioonides toodud kasutegureid, erinevate ekspertide hinnanguid ja Konkurentsiameti andmebaasist saadud statistilisi andmeid. Nendest nähtub, et maagaasil töötavate katelde soojuse tootmise kasutegurid varieeruvad enamikul juhtudel vahemikus 90,0 - 93,3%. Kasutatavate seadmete vanusest sõltuvalt ja võrdlusandmete alusel ulatub ka väiksemate, maagaasil töötavate, katlamajade kasutegur 92,0%-ni, mistõttu on Metoodikas sätestatud kasutegurite vahemik 90,0 – 92,0%. Vedelkütust kasutavate katelseadmete kasutegurid on eelpoolnimetatud andmete alusel 85,0 – 90,0%. Valdavas enamikus on uute katelseadmete kasutegur 90,0 % ja kõrgem. Seetõttu on Metoodikas sätestatud soojuse tootmise kasutegur vedelkütust kasutavate katelseadmete osas vahemikus 85,0 – 90,0%. Tahkekütuse katelde soojuse tootmise kasutegurid varieeruvad enamikul juhtudel vahemikus 80,0 – 85,0%, viimastel aastatel rajatud suuremates koostootmisjaamades isegi üle 90,0%, mistõttu on Metoodikas sätestatud soojuse tootmise kasutegur tahkekütust kasutavate katelseadmete osas vahemikus 80,0 – 85,0%.

AS Lahevesi taotlus soojuse tootmise kasuteguri osas (käitsi teenindatav katlakolle, puuhalgudega kütmine 82,3%).

Taotluses prognoosib AS Lahevesi regulatsiooniperioodil (2019) Padise võrgupiirkonnas soojuse tootmise kasuteguriks puuhalgudega kütmisel 82,3%. Soojuse tootmise kasuteguritest aastate lõikes annab ülevaate tabel 3.

² SusDev Consulting OÜ eksperthinnang 01.11.2012, „Soojuse tootmise, jaotamise ja müügiga seotud põhivarade kasuliku (tehnilise) eluea määramine (hindamine)“.

Tabel 3. Padise võrgupiirkonna soojuse tootmise kasutegurid

Soojuse tootmine puuhalgudega	Ühik	2015	2016	2017	2018	2019
Kasutatud kütuse kogus	tm	1 194	775	1 145	1 038	1 038
kütuse kütteväärtus	MWh/tm	1,95	1,95	1,95	1,95	1,95
Kütuse energiasisaldus (primaarenergia)	MWh	2 328	1 511	2 233	2 024	2 024
Tootmise kasutegur	%	80,0	80,0	82,3	82,3	82,3
Tootmismahut kütusega (võrku antud soojus) arvutuslik	MWh	1 863	1 209	1 838	1 666	1 666

AS Lahevesi on selgitanud, et kuni 2017. aasta suveni oli võrku toodetud soojuse kogus mõõtmata. Katla Uniconfort paigaldamisel pandi samaaegselt ka soojuse mõõtja katlamajas toodetud soojuse mõõtmiseks. Paraku on tänaseks selgunud, et mõõtja paigaldati valesti ning korrektset infot sealt ei ole saadud.

Tabelis 3 kajastatud toodetud soojuse kogused on arvutuslikud, need on tuletatud võttes lähteandmeteks raamatupidamisarvestuse andmetel tarbitud kütuse kogused ja järgmised eeldused:

- 1) kütuse (halupuude) kütteväärtuseks on võetud 1300 kWh/m^3 , mis on teisendatud tihumeetrile ($1300 \text{ kWh/m}^3 \times 1,5 \text{ (}^3\text{)} = 1950 \text{ kWh/tm} / 1000 = 1,95 \text{ MWh/tm}$);
- 2) 2015-2016 tootmise kasuteguriks on võetud 80%, kuna kuni 2017. aasta suveni olid kasutusel Kiviõli-80 katlad, mille ehitusaastad olid 1969 ja 1981 (katelde vanus enam kui 30 aastat);
- 3) alates 2017. aasta sügisest toodetakse soojust 0,928 kW-se võimsusega katlaga Uniconfort CMTB80 (väljalaskeaasta 2013), tipuvõimsust tagatakse jätkuvalt 0,9 MW-se võimsusega Kiviõli-80 katlaga, mille vanus on üle 30 aasta; kahe seadme kasutamisel on arvestatud nende keskmiseks tootmise kasuteguriks 82,3%.

Pärast OÜ Padise Soojus ühendamist (2018. maikuust alates ehk tänaseks ~4-5 kuud) on ettevõtja tegelema kaugkütte probleemide väljaselgitamise ja nende lahendamise. Soojuse tootmise efektiivse töstmiseks on eelkõige vajalik käsitsi teenindatav katlaseade asendada automaatsemalt töötava seadmega, mis ei vaja nii suurt teeninduskoormust. Selleks on AS Lahevesi avaldanud soojuse ostu teate, millele oodatakse pakkumisi hiljemalt 22.10.2018. Eeldatakse, et soojuse tootmine uue seadmega võiks alata septembris 2019.

Konkurentsiameti seisukoht soojuse tootmise kasuteguri osas

AS Lahevesi on selgitanud, et võrku antud soojuse kogused on olnud mõõtmata (ka 2017. aastal katlamajja paigaldatud mõõtja edastatud soojuse kogused ei olnud õiged), mistõttu amet järeldab, et tabelis 3 kajastatud statistilised (aastatel 2015-2017) soojuse tootmismahud ei põhine usaldusväärsetel andmetel ning ettevõtja on prognoosinud tootmise kasuteguri aastateks 2018-2019 oma parimatel teadmistel.

³ Teisendamisel kasutatud koefitsient - SA Erametsakeskus 2010 välja antud brošüür „Puitkütus“, autorid Ülo Kask, Peeter Muiste, Villu Vares.

Soojuse tootmisel tahkekütusest vanade seadmetega loeb Konkurentsiamet nõuetele vastavaks tootmise kasuteguri mitte alla 80% ning uute seadmetega tootmise kasuteguri mitte alla 85% (Metoodika p.5.4.), kuid nimetatud nõuet ei kohaldata käsitsi teenindatavate katlakollete kasutamisel (Metoodika p.5.6).

Tabelist 3 selgub, et AS Lahevesi on tootmismahu prognoosi arvutamisel võtnud aluseks tema parimatel teadmisel põhinevad andmed ja arvestanud soojuse hinna kujundamisele esitatud tehniliste efektiivsusnõuetega:

- 1) teadaolnud tegelikult tarbitud kütuse kogused raamatupidamisarvestuses kajastatud andmetel;
- 2) halupuude kütteväärtuseks on võetud „Hoone energiatõhususe arvutamise metoodika“⁴ Lisas 5 toodud küttepuude (segapuit) alumine kütteväärtus 1300 kWh/m³, mis on korrektselt teisendatud tihumeetrile (1300 kWh/m³ x 1,5 = 1950 kWh/tm / 1000 = 1,95 MWh/tm);
- 3) tahkekütuse katelde tootmise kasutegurid on kooskõlas nõuetega, mida amet kooskõlas Metoodika p-ga 5.4 hindab põhjendatuks, so vanadel seadmetel mitte alla 80%, uutel seadmetel mitte alla 85%.

Kuigi tabelis 3 kajastatud soojuse tootmise koguste ja tootmise kasutegurite ajaloolised näitajad ei ole usaldusväärsed, on ameti hinnangul AS Lahevesi (olukorras kus kõige usaldusväärsemateks algandmeteks saab pidada üksnes tarbitud kütuse kogust, kuna toodetud soojuse kogused olid realselt mõõtmata kuni 2017. aasta suveni) teostanud soojuse tootmismahu prognoosarvutused regulatsiooniperioodiks ainuvõimalikul viisil.

Lisaks amet arvestab asjaoluga, et ettevõtja on asunud majanduslikult ebaefektiivset tootmist ümber korraldama ja soovib vajalikud tegevused läbi viia mõistliku aja jooksul kooskõlas KKütS §-s 14¹ sätestatud soojuse ostu korralduse nõuetega⁵.

Prognoositud tootmise kasutegur 82,3% on kooskõlas Metoodikas kajastatud nõuetega soojuse tootmisel tahkekütusega, mistõttu Konkurentsiamet loeb selle põhjendatuks.

KKütS § 15 lõike 1 kohaselt peab võrguettevõtja tagama kõigi tema võrku sisenevate ja võrgust väljuvate soojuse koguste kindlaksmääramise, mõõteandmete kogumise ja töötlemise. **Tulenevalt eeltoodust kohustab amet AS Lahevesi viima oma tegevus võimalikult kiiresti kooskõlla õigusaktidega, tagades katlamajas toodetud ja võrku edastatud soojuse koguste korrektse mõõtmise arvestiga hiljemalt 31. detsembriks 2018.**

3.2. Trassikadu

Trassikao näitaja on oluline, sest mida väiksem on trassikadu, seda vähem kulub kütust soojuse tootmiseks, kahjustatakse vähem keskkonda ning seda soodsamaks kujuneb tarbijatele hind.

Soojuse hinna kooskõlastamisel võetakse aluseks trassikao tegelikud näitajad, mis ei tohi olla kõrgemad Metoodika punktis 5.2. ja Soojuse Määruse § 9 lg 2 toodud tehnilistest

⁴ Ehitusseadustiku § 64 lõike 5 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määrus nr 58; avaldatud RT I, 09.06.2015, 21.

⁵ Vt Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi määrus nr 47 “Soojuse ostmiseks konkursi korraldamise kord ja pakkumise hindamise metoodika”

nõuetest (Metoodika p 5.1. ja Soojuse Määrus § 9 lg 1). Trassikadude tehniline nõue alates 2017. aastast (Metoodika p 5.2. ja Soojuse Määrus § 9 lg 2) on mitte üle 15%.

Metoodikas on toodud trassikadude miinimumnõuded (millest kõrgemat trassikadu ei peeta põhjendatuks juhul, kui võrguettevõtja on jätnud esitamata piisavad tõendid, mis kinnitaksid kaugküttetrassidesse investeerimise ebaotstarbekust seoses võrgupiirkonna jätkusuutmatusega või kui võrgupiirkonna arengukava näeb ette kaugkütte säilitamise, kuid võrguettevõtja väldib investeerimiskohustuse võtmist) kaugküttetrassides eesmärgiga, et täita KKütS § 5 lg 1 tulenev nõue, mille kohaselt peab kaugküte olema efektiivne. Trassikao miinimumnõuete osas on arvestatud Eestis olemasolevate kaugküttetrasside keskmist trassikao määra. Kaasaegse tehnoloogia kasutusele võtmisega on saavutatud Eesti efektiivsemates kaugkütte võrgupiirkondades trassikadu alla 10%, samas kui on olemas kaugküttevõrke, kus trassikadu moodustab endiselt üle 26%. Trassikadude tehniliste nõuete sätestamise eesmärgiks on motiveerida soojusettevõtjaid teostama mõistlikke investeeringuid trassikadude vähendamiseks ning kaitsta tarbijaid soojuse ebaefektiivse jaotusteenuse tulemusena rakenduva kõrge hinna eest.

AS Lahevesi taotlus trassikadude osas (200 MWh ehk 12,0%)

AS Lahevesi prognoosib majandusaastal 2019 Padise võrgupiirkonna trassikaoks 200 MWh aastas ehk 12,0% trassi antavast soojuse kogusest (vt tabel 4).

Tabel 4. Padise võrgupiirkonna trassikaod

Näitaja nimetus	Ühik	2015	2016	2017	2018	2019
Soojuse tootmismahd (<i>trassi antav soojus</i>)	MWh	1 863	1 209	1 838	1 666	1 666
Trassikadu	MWh	224	145	221	200	200
	%	12,0%	12,0%	12,0%	12,0%	12,0%
Trasside kogupikkus	km	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
rekonstrueeritud (eelisoleeritud torustik)	km	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
rekonstrueeritud trasside osakaal	%	100%	100%	100%	100%	100%

AS Lahevesi on selgitanud, et Padise võrgupiirkonna soojustrasside kogupikkus on 0,70 km, mis on 100% ulatuses renoveeritud 2014. aastal. Soojuse kogust, mis müüakse tarbijatele, ei ole seni ajani mõõdetud. Ka võrku antud soojuse kogus oli 2017.a. suveni täiesti mõõtmata, mõõtja küll paigaldati, aga valesti ning seetõttu ei ole toimunud usaldusväärsete andmete fikseerimist. Eeltoodust tulenevalt on trassikadu MWh-des leitud arvutuslikult, võttes kao määraks 12% aastas. Kadu trassides võiks olla väiksem, kui hoonetele paigaldatakse kaasaegsed sojussõlmed.

Konkurentsiameti seisukoht trassikadude osas

AS Lahevesi selgitustest järeltab Konkurentsiamet, et tulenevalt võrku antud soojuse koguste ja tarbijatele müüdü soojuse koguste mitte mõõtmisest, on trassikao (MWh-des kui ka %) ajaloolised arvnäitajad mitteusaldusväärsed ning neid ei saa võtta aluseks hinnangute kujundamisel.

Kaasaegsete uute või täies ulatuses renoveeritud soojustrasside kadu ei ületa 10% kui müügitulu ja võrkude pikkuse suhe (so tarbimistihedus) on mõistlik. Soovitatavaks tarbimise erikoormuseks loetakse enam kui 2000 MWh/km kohta, soojusvõrgud tarbimistihedusega vähem kui 1000 MWh/km kohta hinnatakse jätkusuutmatuks⁶.

Tuginedes AS Lahevesi arvutustele on Padise võrgupiirkonnas tarbimistihedus jäänud vahemikku ~1500-2300 MWh/km kohta ning 0,7 km pikkuse täies ulatuses renoveeritud ja üksnes küttevõrguga toimivas võrgus (puudub suvine soojaveevarustus) on võimalik saavutada soojusvõrgu kadu mitte üle 8%. Sellise eesmärgi saavutamiseks on esmalt vajalik varustada kõik tarbijad moodsate soojussõlmedega ning minna üle aastaringselt vähemalt $\Delta t=40-45^{\circ}\text{C}$ soojusvõrgu ja -tarbimise režiimile (vt SusDev Consulting OÜ eksperthinnang „Soojuse tootmise, jaotamise ja müügitulu seotud põhivarade kasuliku (tehnilise) eluea määramine (hindamine)“ lk 38).

Seega ei saa amet täna jätta tähelepanuta, et olukorras, kus valdaval osal Padise võrgupiirkonna hoonetel puuduvad kaasaegsed soojussõlmed, kaasneb (lisaks mitteökonoomsele soojuse tarbimisele hoonete keskselt) suurem kadu soojusvõrkudes, kuna kaugküttevõrku tagastava vee temperatuuri ei ole võimalik piisavalt alandada (mida kõrgem on soojuskandja temperatuur, seda väiksem võib olla ringlev veevool, kuid seda suuremad on soojuskadod). Soojussõlmede renoveerimisega tagatakse soojusettevõtjale võimalus energiasäästlikumaks soojuse edastamiseks.

Konkurentsiamet hindab AS Lahevesi regulatsiooniperioodiks prognoositud Padise võrgupiirkonna trassikao 200 MWh ehk 12% põhjendatuks, kuna selle prognoosimisel on soojusettevõtja lähtunud tegelikust olukorrast, kus soojuse tootmine, võrk ja tarbijagaigaldised veel ei moodusta ühtset efektiivset süsteemi. Kuigi soojusvõrk on täielikult renoveeritud, ei saavutata üksnes korrektse soojuse (nii võrku antud kui ka võrgust võetava) koguste mõõtmisega säästu seni, kuni valdavas osas hoonetest puuduvad kaasaegsed soojussõlmed.

3.3. Soojuse müügitulu

Soojuse müügitulu hinnangu andmine on oluline, kuna see on aluseks soojuse piirhinna arvutamisel (Metoodika p 9.4, Soojuse Määrus § 13 lõige 3). Soojuse piirhind saadakse, kui soojuse tootmiseks, jaotamiseks ja müügituluks vajalikud põhjendatud kulude, kapitalikulu ja põhjendatud tulukuse summa (lubatud müügitulu) jagatakse soojuse müügituluga. Mida väiksem on soojuse müügitulu, seda suuremaks kujuneb soojuse piirhind.

Soojuse piirhinda lülitatakse alljärgnevad kulud ja tulukus (Metoodika p 9.2, Soojuse Määrus § 13 lg 1):

- 1) muutuvkulud;
- 2) tegevuskulud;
- 3) kapitalikulu;
- 4) põhjendatud tulukus.

Soojuse piirhinna koostööstamisele võetakse aluseks regulatsiooniperioodiks prognoositud põhjendatud müügitulu (Metoodika p 4.1). Ettevõtja poolt esitatud müügitulu analüüsimisel kasutatakse alljärgnevat meetodeid:

⁶ Arengufondi uuring 2013 “Kaugkütte energiasääst”

- 1) müügi- ja tarbijate dünaamika (sh eelmiste perioodide müügi- ja tarbijate dünaamika, majandusprognosisid, pikaajalises arengukavas prognoositav soojuse tarbimine, jm näitajad);
- 2) tarbijate arvu dünaamika ja prognoos.

AS Lahevesi taotlus soojuse müügi- ja tarbijate osas (1 466 MWh)

Taotluses prognoosib AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna müügi- ja tarbijate osas regulatsiooniperioodil 1 466 MWh (vt tabel 5).

Tabel 5. Padise võrgupiirkonna müügi- ja tarbijate osas

Tootmis-(müügi)maht	Ühik	2015	2016	2017	2015-2017 keskmine	2018	2019
Müügi- ja tarbijate maht	MWh	1 639	1 064	1 617	1 440	1 466	1 466
<i>muutus võrreldes eelneva aastaga</i>	%	<i>x</i>	-35,1%	52,0%			0,0%
Tarbijate (hoonete) arv	tk	11	11	11	11	11	11

Padise võrgupiirkonnas varustatakse soojusega 11 hoonet, s.h. 8 korrusmaja, vallamaja, kooli ja lasteaeda. Kaasaegsed reguleeritavad soojussõlmed on olemas vallale kuuluvates hoonetes (vallamaja, kool ja lasteaed), kuid kortermajade soojussõlmedes on sulgarmatuuriks üksnes kuulkraanid ja tsentrifugaalpump, mistõttu reguleerimisvõimalus puudub.

AS Lahevesi on selgitanud, et kuni käesoleva ajani on tarbijatele müüdav soojuse kogus mõõtmata, soojuse müügiarved on esitatud arvestades hoonete kütava üldpinna ruutmeetreid (Padise Vallavolikogu 19.08.2009 määrusega nr 62 kehtestatud müüdava soojuse hind 1 euro ja 30 senti). Pärast OÜ Padise Soojus ühendamist on võetud hinnapakumised tarbijate soojussõlmede väljaehitamiseks ja soojusmõõtjate soetamiseks ja paigaldamiseks. Soojusmõõtjad paigaldatakse esimesel võimalusel, hiljemalt käesoleva aasta lõpuks. Paraku on kortermajade soojussõlmed tehniliselt seisukohast võetuna puudulikud, mistõttu mõõtjate paigaldamiseks tuleb teostada hoonetes tavapärasest mahukamad (ümber)ehitustööd. Iga hoone küttesüsteemi renoveerimine, sh kaasaegsete soojussõlmede paigaldamine jääb iga korteriühistu enda ülesandeks.

Kuna soojuse müügi- ja tarbijate kogused on olnud mõõtmata, siis kajastatud müügi- ja tarbijate kogused aastate lõikes (vt tabel 5) on arvutuslikud, need on tuletatud võttes arvesse tarbitud kütuse kogused (raamatupidamisarvestuse andmetel tarbitud puuhalgude kogus tihumeetrites), millest on maha arvatud hinnangulised soojuse tootmise kaod (aastatel 2015-2016 20% ning alates 2017 17,7%) ja trassikaod (12%). Selgitatud eeldusi ja sisendeid arvesse võttes võis 2015-2017 tarbijatele müüdava soojuse kogus olla vahemikus 1064-1639 MWh.

Konkurentsiameti seisukoht soojuse müügi- ja tarbijate osas

Müügi- ja tarbijate prognoosimise aluseks võetakse reeglina viimase kolme aasta müüdud soojuse koguse aritmeetiline keskmine, mida korrigeeritakse juhul, kui on olemas tõestust leidnud andmed objektiivsetest asjaoludest, mis tingivad müügi- ja tarbijate olulise muutuse (nt oluline tarbijate lisandumine või lahkumine võrgust, jms).

Kuigi Padise võrgupiirkonnas on tarbijate arv olnud muutumatu, ei ole ametil võimalik hinnangute kujundamisel võtta aluseks tabelis 5 kajastatud müügi- ja tarbijate seetõttu, et tänaseni on tarbijatele müüdava soojuse kogus mõõtmata, mistõttu ajaloolised (2015-2017) ja

prognoositud (2018-2019) soojuse müügitahud ei põhine usaldusväärsetel andmetel. Müügitahud on arvutuslikud, kusjuures nende leidmiseks aluseks võetud võrku antud soojuse kogused ning trassikaod on samuti hinnangulised ja eelnevatest põhjustest tulenevalt mitteusaldusväärsed.

Olukorras, kus valdaval osal hoonetel puuduvad kaasaegsed soojussõlmed, toimub mitteefektiivne soojuse tarbimine hoonete keskselt. Et hoone soojuskaod (hoone kütte- ja ventilatsioonisüsteem ning põrandaküte vajavad erineva temperatuuriga soojuskandjat) olenevad välisõhu temperatuurist, siis on soojussõlme ülesandeks soojuskandja pealevoolu temperatuuri muutmine kooskõlas ilmastikutingimustega, et vähendada soojustarbimist. Mida madalam on välistemperatuur, seda kõrgem peab olema soojuskandja temperatuur. Kõrgematel välisõhu temperatuuridel (eriti sügiseti ja kevadeti) põhjustab soojuskandja (võrguvesi) konstantne temperatuur aga ülekütmise. Hoonete automatiseerimisele ja energiatõhususele spetsialiseerunud Soome kontserni Ouman Building Automation OY uuringutel (vt <https://ouman.fi/en/>) üks kraad õhutemperatuuri vähendamist toas hoiab soojusbilansilt kokku 5%. Selleks aga, et toatemperatuuri toas ühe kraadi võrra langetada, peab soojuskandja pealejooksu torus vähendama keskmiselt neli kraadi. TTÜ uuringu kohaselt

(http://www.kredex.ee/public/Uuringud/Rekonstrueeritud_korterelamute_uuring.pdf) on võimalik küttesüsteemi renoveerimisega saavutada hoones kütteenenergia kokkuhoid 15-20%. Üksnes soojussõlme automatiseerimisega saavutatav soojuse sääst võib olla 10% ja enam (Tallinna Tehnikaülikooli õppematerjal „Hoonete soojusvarustus“, koostanud Teet-Andrus Kõiv). Seega on üheselt mõistetav, et pärast soojusmõõtjate paigaldamist jõuab kõikide tarbijateni teadmine, et ülekütmisest tulenevat ülemaksmist ei ole võimalik leevendada ega saavutada teisiti kui kaasaegsete soojussõlmede paigaldamise ja nende automatiseerimisega. Eeltoodust tulenevalt on tarbijad huvitatud vajalike investeeringute teostamisest hoone küttesüsteemide renoveerimiseks, mis kokkuvõttes viivad soojuse tarbimise efektiivsemaks ja võrgupiirkonnas soojuse müügitahud väheneb.

Konkurentsiamet loeb põhjendatuks AS Lahevesi taotluses märgitud Padise võrgupiirkonna müügitahud prognoosi 1 466 MWh, kuna ameti hinnangul on ettevõtja müügitahud prognoosarvutused regulatsiooniperioodiks teostanud oma parimate teadmiste kohaselt olukorras, kus kõige usaldusväärsemateks algandmeteks saab pidada üksnes tarbitud kütuse koguseid ja kus kütuse primaarenergiast on maha arvatud kaod (tootmisel ja võrgus) ulatuses, mis ei ületa Konkurentsiameti Metoodikas sätestatud soojuse piirhinna kujundamise efektiivsusnõuete miinimumkriteeriumeid.

KKütS § 15 lõike 1 kohaselt peab võrguettevõtja tagama kõigi tema võrku sisenevate ja võrgust väljuvate soojuse koguste kindlaksmääramise, mõõteandmete kogumise ja töötlemise. **Tulenevalt eeltoodust kohustab amet AS Lahevesi viima oma tegevus võimalikult kiiresti kooskõlla õigusaktidega, paigaldades tarbijatele müüdava soojuse koguste mõõtmiseks soojusarvestid hiljemalt 31. detsembriks 2018.**

3.4. Soojuse tootmiseks vajaliku kütuse primaarenergia maht

Soojuse tootmiseks vajalik kütuse primaarenergia kogus arvutatakse soojuse müügitahud, soojuse tootmise kasutegur ja ning trassikao alusel vastavalt järgmisele valemile (Metoodika p 4.5; Soojuse Määrus § 8 lg 6):

$$Q_{\text{kütus}} = Q_{\text{soojusm}} / (\eta_{\text{tootmine}} \times (1 - q_{\text{trass}}))$$

kus:

- $Q_{\text{kütus}}$ - tootmiseseadmesse antava kütuse primaarenergia maht (MWh);
 Q_{soojusm} - tootmiseseadmega toodetud soojuse müügi kogus (MWh; ei sisalda teistelt soojuse tootjatelt ostetavat ja edasimüüdavat soojust);
 η_{tootmine} - soojuse tootmise kasutegur (%);
 q_{trass} - trassikadu (%).

Lisaks eeltoodule arvutatakse kütuse primaarenergia kütuse koguse korrutamisel kütuse kütteväärtusega (Metoodika p 4.8). Kütteväärtusena kasutatakse kütuse tarnija poolt tarnelepingus märgitud kütuse alumist kütteväärtust. Kui tarnelepingus puudub kütteväärtuse näitaja, siis kasutatakse „Hoone energiatõhususe arvutamise metoodika“⁷ Lisas 5 toodud kütuste alumisi kütteväärtusi. Samuti on võimalik primaarengiat arvutada soojuse tootmismahu jagamisel soojuse tootmise kasuteguriga.

AS Lahevesi taotlus kütuste primaarenergia mahu osas (tahkekütus 2024 MWh ehk puuhalud 1 038 tm)

Taotluses prognoosib AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnas regulatsiooniperioodil primaarenergia koguseks kokku 2 024 MWh, mis tagatakse puuhalgude kogusega 1038 tm. Kütuste primaarenergia koguse on ettevõtja arvanud lähtuvalt prognoositud müüdava soojuse kogusest, trassikaost, toodetava soojuse kogusest ja soojuse tootmise kasutegurist. Kütuse mahulise koguse arvutamisel on aluseks võetud majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määruse nr 58 Lisas 5 toodud küttepuude (segapuit) kütteväärtus (vt tabel 6).

Tabel 6. AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna kütuse primaarenergia kogus

Kütus	Toodetud soojus, MWh	Soojuse tootmise kasutegur, %	Kütuse primaarenergia maht, MWh	Kütuse alumine kütteväärtus, MWh/tm	Kütuse kogus, tm
1	2	3	4	5	6
Tahkekütus (küttepuud)	1 666	82,3	2 024	1,95	1 038

Konkurentsiameti seisukoht kütuse primaarenergia koguse osas

Konkurentsiamet hindas põhjendatuks käesoleva otsuse punktis 3.1 toodud selgitustel soojuse tootmise kasuteguri prognoosi 82,3%, punktis 3.2 toodud selgitustel trassikao prognoosi 12% ehk 200 MWh ning punktis 3.3 toodud selgitustel soojuse müügi mahu prognoosi 1 466 MWh. Eeltoodud näitajate alusel saadakse võrku antava soojuse kogus 1 666 MWh [$1\,466 / (1 - 12\%) = 1\,666$].

AS Lahevesi arvutustes aluseks võetud küttepuude kütteväärtus vastab majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määruse nr 58 „Hoone energiatõhususe arvutamise metoodika“ Lisas 5 toodud küttepuude kütteväärtusele 1300 kWh/m³ (ruumimeeter) ja see on korrektset teisendatud koefitsiendiga 1,5⁽⁸⁾ kütteväärtusele MWh/tm kohta ($1300 \text{ kWh/m}^3 \times 1,5 = 1950 \text{ kWh/tm} / 1000 = 1,95 \text{ MWh/tm}$).

⁷ Ehitusseadustiku § 64 lõike 5 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määrus nr 58; avaldatud RT I, 09.06.2015, 21.

⁸ SA Erametsakeskus 2010 välja antud brošüür „Puitkütus“, autorid Ülo Kask, Peeter Muiste, Villu Vares.

Konkurentsiamet kontrollis AS Lahevesi primaarenergia ja kütuse koguse arvutust (vt tabel 6) ja on seisukohal, et ettevõtja on need kogused matemaatiliselt õigesti arvestanud. Seetõttu **Konkurentsiamet hindab põhjendatuks AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna primaarenergia mahu prognoosi 2 024 MWh (ehk puuhalud koguses 1 038 tm).**

4. SOOJUSE PIIRHINNA KOMPONENDID

KKütS § 7 lg 2 sätestab, et soojusettevõtja peab oma raamatupidamises pidama eraldi arvestust soojuse tootmise, jaotamise, müügi ja nende tegevustega mitteseotud tegevusalade kohta. Konkurentsiamet kontrollib ettevõtte kulude põhjendatust ja lülitab hinda ainult regulatsiooniperioodi põhjendatud kulud (Metoodika p 4.2, Soojuse Määrus § 8 lg 2). Analüüsi käigus jaotatakse soojusettevõtja kulud järgmiselt (Metoodika p 4.3, Soojuse Määrus § 8 lg 3):

- 1) muutuvkulud;
- 2) tegevuskulud;
- 3) kapitalikulu.

Põhjendatud tegevuskulude analüüsimisel kasutatakse Metoodika p 4.17 ja Soojuse Määruse § 8 lg 13 nimetatud meetodeid.

Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi MSÜS) § 30 lg 1 ja KKütS § 23 alusel võib tegevusloa tingimustes sätestada ettevõtjale kohustuse efektiivsuse (tootlikkuse) tõhustamiseks (Metoodika p 4.18). Kui ettevõtja, kooskõlas KKütS § 18 lg 2, ei vaja tegutsemiseks vastavat tegevusluba, kajastatakse hinnang efektiivsuse (tootlikkuse) tõhustamiseks Konkurentsiameti otsuses.

4.1. Muutuvkulud

Muutuvkulud on kulud, mis muutuvad soojuse tootmismahu muutudes (Metoodika p 2.11). Soojusettevõtja muutuvkulud jagunevad järgmiselt (Metoodika p 4.4; Soojuse Määrus § 8 lg 4):

- 2) kulud kütusele;
- 3) kulud soojuse ostmiseks teistelt tootjatelt;
- 4) kulud keskkonnatasudele (saastetasud, vee erikasutustasu, jm);
- 5) muud muutuvkulud (elektrienergia, vee ja -kanalisatsiooniteenus, kemikaalid, tuha utiliseerimine ja muud muutuva iseloomuga kulud).

AS Lahevesi taotlus muutuvkulude osas (39,03 tuh €)

Taotlusest tulenevalt prognoosib AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna regulatsiooniperioodi muutuvkuludeks 39,03 tuh €, mis moodustuvad alljärgnevalt:

- kütuse sisseostukulud – 35,29 tuh €,
 - muud muutuvkulud – 3,28 tuh €,
 - sh elektrienergia sisseostukulud – 2,97 tuh €,
 - sh tuha utiliseerimine – 0,31 tuh €
 - keskkonnatasud – 0,46 tuh €.
- kokku – 39,03 tuh €.**

Konkurentsiameti seisukoht muutuvkulude osas

Järgnevalt annab Konkurentsiamet hinnangu ettevõtte taotletud muutuvkuludele kuluridade lõikes.

4.1.1. Kütuse sisseostukulud

Kütuse ostukulud kujunevad soojuste tootmiseks vajaliku kütuse koguse ja kütuse põhjendatud hinna korrutisena (Metoodika p 4.7, Soojuse Määrus § 8 lg 5). Kütuse ostuhindade põhjal arvutatud kütuse ostukulud lülitatakse soojuste hinna lähtudes soojusettevõtja ja müüja vahelises lepingus kajastatud hinnast (eelkõige hakkepuut ja turvas; Metoodika p 4.9, Soojuse Määrus § 6 lg 2). Kui soojusettevõtja ei ole esitanud Konkurentsiametile asjakohast kütuse müügilepingut või kui nimetatud lepingus kokkulepitud hind on suurem kui turuhind, lähtutakse soojuste hinna kooskõlastamisel kütuse turuhinnast.

Kui soojusettevõtja ja kütusetarnija vahel sõlmitud lepingus puudub kütteväärtuse näitaja, siis kasutatakse „Hoone energiatõhususe arvutamise meetodika“⁹ lisas 5 toodud kütuste alumisi kütteväärtusi. Juhul, kui kütuse alumine kütteväärtus on madalam võrreldes eelnimetatud meetodikas toodust, siis Konkurentsiamet aktsepteerib seda olukorras, kus kütuse hind vastab kujunenud turuhinnale.

Võttes arvesse KKütS § 1 lg 2 ning KKütS § 8 lg 3 sätestatud peab soojuste hind olema põhjendatult kulupõhine (Metoodika p 10.9). **Kütuse sisseostuhindade alanemise korral peab alanema ka soojuste piirhind.**

Regulatsiooniperioodil (12 kuud) rakendatud soojuste müügihindade põhjendatuse kontrollimiseks ja asjakohase järelevalve teostamiseks HMS § 38 lg 1 ja KorS § 30, 31, 32, 50 ja 51 alusel esitab soojusettevõtja Konkurentsiameti nõudmisel aruande, milles on kajastatud andmed kütuse sisseostuhindade ja rakendatud soojuste müügihindade kohta kalendrikuude lõikes (Metoodika p 10.13, Metoodika lisa 1).

AS Lahevesi taotlus kütuse sisseostukulude (35,29 tuh €) osas

Taotluse kohaselt prognoosib AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale regulatsiooniperioodiks kütuse sisseostukulud 35,29 tuh € (vt tabel 7). Kütuse sisseostukulu on saadud küttepuude ostukoguse 1 038 tm korrutamisel prognoositava sisseostuhinnaga 34,00 €/t.

Tabel 7. AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna kütuse sisseostukulud ja –hind

Näitaja nimetus	Kütuse kogus (tm)	Kütuse hind (€/tm)	Kütuse maksumus (tuh €)	Kütuse kütteväärtus (MWh/tm)	Primaarenergia hind (€/MWh)
Küttepuud	1 038	34,00	35,29	1,95	17,44

⁹ Ehitusseadustiku § 64 lõike 5 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määrus nr 58; avaldatud RT I, 09.06.2015, 21.

AS Lahevesi on küsinud sega küttepuid ostmiseks koguses 1800 ±25% tm (niiskusega 20-30%) perioodiks 2018/2019 hinnapakumused. Pakumised esitasid:

- 1) AS Nor-Est Wood: lehtpuu küttepuit hinnaga 33,0 €/tm, okaspuu küttepuit hinnaga 35,0 €/tm;
- 2) AS Lemeks kogusele 500 tm, küttepuit hinnaga 36,0 €/tm;
- 3) Kloostrimetsa Fideikomiss UÜ kogusele 200-300 tm: küttepuit hinnaga 33,50 €/tm (pakkumine kehtis augustikuu lõpuni).

AS Nor-Est Wood arve 31.08.2018 (koguses 135 tm) kinnitab, et AS Lahevesi ostab küttepuid hinnaga 34,00 €/tm.

Ostetakse 3 m küttepuid, mis tarnitakse Padise katlamaja (väli)laoplatstile ning katlakütjad (4) ja tükeldaja (1) töötlevad 3m küttepuid puuhalgudeks.

Konkurentsiameti seisukoht kütuse sisseostukulude osas

Hinnangu andmisel OÜ Lahevesi prognoositud puiduhakke sisseostuhinnale lähtus Konkurentsiamet järgmisest:

Konkurentsiamet koostas Statistikaameti avalikustatud [<http://pub.stat.ee/>]. **KE22:** Kütuse tarbimine energia tootmiseks ja laovaru kütuse liigi järgi (kuud)] viimase 12 kuu küttepuid hindadest alljärgneva tabeli 8.

Tabel 8. Küttepuid primaarenergia hind

Kalendrikuu	Tarbitud küttepuid, m ³	kütuse maksumus, tuh €	1 m ³ hind, €	primaarenergia hind, €/MWh (kütteväärtus 1,3 MWh/m ³)
aug.17	753	18,74	24,88	19,14
sept.17	552	14,07	25,49	19,61
okt.17	4 923	122,17	24,82	19,09
nov.17	1 978	48,04	24,29	18,68
dets.17	364	6,24	17,14	13,18
jaan.18	916	21,47	23,44	18,03
veebr.18	1 681	41,30	24,57	18,90
märts.18	701	14,62	20,85	16,04
apr.18	348	5,44	15,64	12,03
mai.18	69	2,35	34,10	26,23
juuni.18	0	0,00	0,00	0,00
juuli.18	92	1,67	18,17	13,98
Kokku / keskmine	12 377	296,11	23,92	18,40

Tabelist 8 selgub, et Statistikaameti andmetel oli perioodil august 2017 kuni juuli 2018 (viimased 12 kuud) küttepuid aritmeetiline keskmine primaarenergia hind 18,40 €/MWh. Konkurentsiamet võrdles Padise võrgupiirkonna soojuse piirhinda regulatsiooniperioodiks taotletud küttepuid primaarenergia hinda 17,44 €/MWh tabelis 8 toodud Statistikaameti avalikustatud viimase 12 kuu küttepuid aritmeetilise keskmise hinnaga 18,40 €/m³ ning täheldas, et **ettevõtte küttepuid hind regulatsiooniperioodil ei ületa viimase 12 kuu keskmist turuhinda**, olles sellest 5% madalam (17,44/18,40x100%-100%=5,2%).

Lähtuvalt eeltoodust, Konkurentsiamet hindab põhjendatult soojuse hinna

kujundamisel aluseks võetud küttepuude hinna 17,44 €/MWh.

Käesoleva otsuse punktis 3.4 luges Konkurentsiamet põhjendatuks prognoositud primaarenergia vajaduse 2 024 MWh (teisendatuna küttepuude tihumeetriteks 1 038 tm) ning käesolevas punktis toodud põhjustel küttepuude primaarenergia ostuhinna. Seetõttu **Konkurentsiamet hindab ka põhjendatuks prognoositud kulud kütuse ostuks summas 35,29 tuh €**, mis kujuneb põhjendatud kütuse koguse (primaarenergia 2024 MWh) korrutamisel põhjendatud hinnaga (17,44 €/MWh) ehk $2024 \text{ MWh} \times 17,44 \text{ €/MWh} / 1\,000 = 35,29 \text{ tuh €}$.

4.1.2. Elektrienergia sisseostukulud

Elektrienergia ostuhindade põhjal arvatud elektrienergia sisseostukulud lülitatakse soojuse hinda lähtudes soojusettevõtja ja müüja vahelises lepingus kajastatud hinnast (Metoodika p 4.9, Soojuse Määrus § 6 lg 2). Kui soojusettevõtja ei ole esitanud Konkurentsiametile asjakohast elektrienergia müügilepingut või kui nimetatud lepingus kokkulepitud hind on suurem kui turuhind, lähtutakse soojuse hinna kooskõlastamisel elektrienergia turuhinnast. Reguleeritud hindadega teenuste (elektrienergia ja gaasi võrgutasud, vesi- ja kanalisatsioon, jm) osas lähtutakse Konkurentsiameti või kohaliku omavalituse poolt ettevõtjale kooskõlastatud hinnakirjast (Metoodika p 4.10, Soojuse Määrus § 8 lg 10). Seega kujuneb elektrienergia kulu põhjendatud elektrienergia koguse korrutamisel elektrienergia hinna, võrguteenus hinna, elektriaktsiisi ning taastuvenergia tasu summaga.

AS Lahevesi taotlus elektrienergia sisseostukulude osas (2,97 tuh €)

Taotluses prognoosib AS Lahevesi regulatsiooniperioodil Padise võrgupiirkonnas elektrienergia sisseostukuluks 2,97 tuh €, mis on saadud prognoositud elektrienergia tarbimiskoguse 30 900 kWh korrutamisel elektrienergia prognoositava keskmise sisseostuhinnaga 0,0963 €/kWh (vt tabel 9).

Tabel 9. Padise võrgupiirkonna elektrienergia tarbimine

	Elektrienergia tarbimine	Ühik	2015	2016	2017	2015-2017 keskmine	2019
1	Soojuse tootmise ja jaotamise elektrienergia kogus kokku	kWh	31 000	29 052	32 647	30 900	30 900
2	Elektrienergia erikulu müügimahu suhtes	kWh/MWh	18,91	27,31	20,18	22,13	21,07
3	Keskmine elektrienergia ostuhind (tariif)	€/kWh	0,0935	0,1014	0,1003		0,0963
4	Elektrienergia maksumus	tuh €	2,90	2,95	3,28		2,97

Taotluse tabelis „C. Abitabel elekter“ on Padise võrgupiirkonnale arvatud elektrienergia sisseostukulud alljärgnevalt (vt tabel 10) kajastatud andmete alusel.

Tabel 10. Padise võrgupiirkonna elektrienergia sisseostukulud

Jrk nr	Näitaja	Tariif	Tariifi ühik	Kogus	Koguse ühik	Summa, tuh €
	Katlamaja:					
1.1	Elektrienergia müüja	Eesti Energia AS				
1.2	Hinnapakett	Fikseeritud				
1.3	Võrguteenuse müüja	Elektrilevi AS				
1.4	Hinnapakett	Võrk 4				
1.5	Elektrienergia põhitariif		€senti/kWh		kWh	0,00
1.6	Elektrienergia päevatariif	5,639	€senti/kWh	15 566	kWh	0,88
1.7	Elektrienergia öötariif	4,028	€senti/kWh	15 334	kWh	0,62
1.8	Võrguühenduse läbilaskevõime		A	63	A	
1.9	Võrguteenuse päevatariif	2,74	€senti/kWh	15 566	kWh	0,43
1.10	Võrguteenuse öötariif	1,58	€senti/kWh	15 334	kWh	0,24
1.11	Võrguühenduse kuutasu	33,07	€/kuu	12	kuu	0,40
1.12	Taastuvenergia tasu	0,89	€senti/kWh	30 900	kWh	0,28
1.13	Aktsiis	0,447	€senti/kWh	30 900	kWh	0,14
1.S	Kokku kulud					2,97

Taotlusele on AS Lahevesi lisanud:

- fikseeritud hinnaga elektrienergia hankelepingu nr 205307, mis on sõlmitud Eesti Energia AS-ga perioodiks 01.07.2018-30.06.2019. Elektri hind päeval on 56,39 €/MWh ja öösel 40,28 €/MWh;
- võrgulepingu nr 7910578197 (mõõtepunkti EIC kood 38ZEE-00305668-K), mis on sõlmitud 28.05.2018 Elektrilevi OÜ-ga, võrguteenuse pakett Võrk 4, võrguühenduse läbilaskevõimele 63 A tarbimiskoha aadressil Padise katlamaja, Padise, Harjumaa.

Elektri ostukoguse prognoos on päevatariifiga 15 566 kWh (50,3%) ja öötariifiga 15 334 kWh (49,7%).

Konkurentsiameti seisukoht Padise võrgupiirkonna elektrienergia sisseostukulude osas.

Tabelitest 9 ja 10 selgub, et AS Lahevesi prognoosib regulatsiooniperioodil Padise võrgupiirkonna elektrienergia tarbimismahuks 30 900 kWh, mille alusel kujuneb elektrienergia erikuluks (elektrienergia koguse ja soojuse müügi mahuga suhteks) 21,07 kWh/MWh ($30\,900 / 1466 = 21,07$).

Padise võrgupiirkonnas kasutatakse soojuse tootmisel tahkekütust. Konkurentsiamet võrdles Padise võrgupiirkonnale prognoositud elektrienergia erikulu teiste sarnaste (tahkekütusest soojust tootvad ja jaotavad võrgupiirkonnad müügi mahuga +/- 50% ehk 733 – 2199 MWh) võrgupiirkondade (9 võrgupiirkonda) elektrienergia erikuluga. Amet tuvastas, et sarnastes võrgupiirkondades on elektrienergia keskmine erikulu 22,21 kWh/MWh, mis tähendab, et AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale prognoositud elektrienergia kasutus on 5,1% ($21,07/22,21 \times 100\% - 100\% = -5,1\%$) efektiivsem võrreldes teiste tahkekütusest soojust tootvate ja jaotavate sarnase müügi mahuga võrgupiirkondadega.

Tabelis 10 toodud tariifide kontrollimisel selgus, et:

- elektrienergia tariifid vastavad AS Lahevesi esitatud täiendavates dokumentides kajastatud elektrienergia hindadele,
- võrguteenuse hinnad (pakett Vörk 4) vastavad Elektrilevi OÜ-le alates 01.01.2019 kehtivatele hindadele (kooskõlastatud 01.10.2018 Konkurentsiameti otsusega nr 7-3/2018-117),
- taastuvenergia tasu vastab 2018. aastaks kehtestatud taastuvenergia tasule (taastuvenergia tasu on 0,89 senti/kWh alates 01.01.2018) ning
- elektrienergia aktsiis vastab ATKEAS § 66 lg 12 sätestatud elektrienergia aktsiisile.

Konkurentsiamet hindab põhjendatuks AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale regulatsiooniperioodi soojuse hinna kujundamisel aluseks võetud prognoositud elektrienergia ostukoguse (30 900 kWh) ning prognoositud elektrienergia sisseostukulu summas 2,97 tuh €.

4.1.3. Tuha utiliseerimise kulud

AS Lahevesi taotlus tuha utiliseerimise kulude (0,31 tuh €) osas

Hinnataotluse põhjal prognoosib AS Lahevesi regulatsiooniperioodil tuha utiliseerimise kulusid summas 0,31 tuh €.

Tekkiva tuha kogus on ~11 m³. Tuha utiliseerimiseks ei ole lepingut sõlmitud. Kulude arvutuse aluseks on Harju Kaevetööd OÜ samasisuline arve (nr 2018067, 20.07.2018), milles mahuga 25 m³ prügikonteineri tuha äraveo teenuse osutamise ja utiliseerimise maksumus oli 695 eurot.

Konkurentsiameti seisukoht tuha utiliseerimise kulude osas

Tuha käitlemise kulud sõltuvad tahkekütuse põletamisel tekkivast tuha kogusest ja selle äraveo ning ladestamise hinnast. Erametsakeskuse andmetel erinevate puuliikide (mänd, kuusk, kask, lepp, haab jne) ja nende osade (tüvi, koor, oksad, juured) tuhasus varieerub 0,2%-st kuni 2,7%-ni. TTÜ andmetel on puuhalgude, puitgraanulite, ja –briketi tuhasus vahemikus 1-2%.

AS Lahevesi prognoosib puuhalgude koguse 2 024 MWh (ehk puuhalud koguses 1 038 tm, sealjuures 0,7 tm = 1m³ ehk 1 483 m³) põletamisel tekkiva tuha koguseks 11 m³. Arvestades, et erinevate puuliikide mahukaal jääb vahemikku 430-630 kg/m³ (allikas: Erametsakeskus), on põletatava puidu kogus ~786 t [1483 m³ x (0,43+0,63/2) = 786 t]. Võttes koldetuha tiheduseks¹⁰ ~1130 kg/m³, on tekkiva tuha kogus ~12 t (11 m³ x 1,13 t/m³ = 12 t) ja puuhalgude tuhasus 1,5% (12 t / 786 t x 100% = 1,5 %), mis ei ületa puidukütuste keskmist tuhasust ja seega saab amet hinnata tekkiva tuha koguse prognoosi 11 m³ põhjendatuks.

Tuha transpordi ja utiliseerimise keskmiseks hinnaks kujuneb AS Lahevesi tõendina esitatud arve alusel 27,80 €/m³ (695 eurot / 25 m³ = 27,80 €/m³), mis ei ületa teiste samalaadset teenust osutavate ettevõtjate pakutatavat hinda ja võib seetõttu hinnata põhjendatuks.

¹⁰ KIK-i projekt nr 10053 raames teostatud Eesti Maaülikooli aruanne „Puidutuha väärindamise võimalused ja perspektiiv granuleeritud kompleksväetisena põllumajanduses ja metsanduses“ lk 45.

Korrutades prognoositud tuha koguse 11 m³ tuha transpordi ja utiliseerimise keskmise hinnaga 27,80 €/m³ kujuneb tuha utiliseerimise kuluks 0,31 tuh € (11 m³ x 27,80 €/m³/ 1000 (ühikute teisendamiseks) = 0,31 tuh €), mis vastab ka ettevõtja taotluses prognoositud kulule.

Lähtuvalt eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale prognoositud tuha utiliseerimise kulud summas 0,31 tuh €.

4.1.4. Keskkonnatasud

Keskkonnatasude seaduse (edaspidi KeTS) § 3 lõikest 3 tulenevalt jaguneb keskkonnatasu loodusvara kasutusõiguse tasuks (sh vee erikasutusõiguse tasu) ja saastetasuks (sh saasteainete heitmine välisõhku; vt ka Metoodika punkt 4.13).

Saastetasude kulu suurus arvutatakse vastavalt soojuse tootmiseks kuluva kütuse koguse ning keskkonnaministri 24.november 2016.a määruse nr 59 „Põletusseadmetest välisõhku väljuvate saasteainete heidete mõõtmise ja arvutusliku määramise meetodid” alusel arvutatud saasteainete heitkoguste ja KeTS-s sätestatud saastetasumäärade alusel (Metoodika punkt 4.13, Soojuse Määrus § 8 lõige 9).

AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna keskkonnatasudes kajastuvad saastetasud.

AS Lahevesi taotlus keskkonnatasude osas (0,46 tuh €)

Taotluse põhjal prognoosib AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale regulatsiooniperioodil saastetasudeks 0,46 tuh €. Saastetasud on arvutanud vastavalt tabelis 11 kajastatule.

Tabel 11. Padise võrgupiirkonna saastetasud

Puidu primaarenergia, MWh	2 024		
Saasteaine nimetus	Saasteainete kogus, t	2019	Kokku, tuh €
		Saastetasumäärad, €/tonn	
Lämmastikoksiid (NOx)	0,73	122,32	0,09
Süsinikoksiid (CO)	7,29	7,70	0,06
Lenduvad org.ühendid (LOÜ)	0,35	122,32	0,04
Tahked osakesed	1,75	146,16	0,26
Vääveldioksiid (SO2)	0,07	145,46	0,01
KOKKU:	6,86		0,46

Konkurentsiameti seisukoht keskkonnatasude osas

Konkurentsiamet on hinnanud põhjendatuks käesoleva otsuse punktis 3.4 toodud selgitustel AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale regulatsiooniperioodi soojuse hinda lülitatud kütuste primaarenergia kogused.

Välisõhku eralduvate saasteainete koguste arvestuse aluseks on kütuse primaarenergia kogus. Saastetasud kujunevad saasteainete koguste korrutamisel KeTS § 19 sätestatud saastetasumääradega (kehtivad alates 01.01.2015). Amet on kontrollinud (vt tabel 11), et AS Lahevesi esitatud taotluses on välisõhu saastetasud arvutatud matemaatiliselt õigesti võttes aluseks kütuste primaarenergia põletamisel eralduvad saasteainete kogused ja korrutades

need kehtivate saastetasumääradega. Seetõttu **Konkurentsiamet hindab põhjendatuks taotluses kajastatud välisõhu saastetasu kulud summas 0,46 tuh €.**

4.2. Tegevuskulud

Konkurentsiamet defineerib tegevuskuludena soojuse hinda lülitatavaid põhjendatud kulusid, mis ei sisalda muutuv-, kapitali- ega finantskulusid (Metoodika p 2.20, Soojuse Määrus § 2 p 18). Ettevõtja saab tegevuskulusid mõjutada oma efektiivsema majandustegevuse kaudu (Metoodika p 4.15). Tegevuskulud on näiteks seadmete hooldus- ja remondikulud, müügitegevuse kulud, bürookulud, tööjõukulud jms, mida ettevõtja saab investeeringute ning efektiivsema majandustegevuse kaudu otseselt kontrollida ja mõjutada (nt teostatud investeeringute tulemusel vähenevad kaod kaugküttevõrgus, mille tulemusel omakorda vähenevad remondimaterjalide ja –tööde kulud; kaugjuhtimissüsteemide paigaldamine võimaldab vähendada katlamajade hooldusega seotud tööjõukulusid ning transpordikulusid; ettevõtte restruktureerimine võimaldab alandada juhtimistasusid jne).

Hindade kooskõlastamisel ja kontrollimisel ei lülitata soojuse hinda alljärgnevat kulusid (Metoodika p 4.16, Soojuse Määrus § 8 lg 11):

- 1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
- 2) sponsorlus, kingitused ja annetused;
- 3) soojuse vahendajatele makstavad tasud (nt vahendaja jagab soojuse korterite kaupa), sest vastavalt KKütS § 8 lg 1 ostab tarbija soojust võrguettevõtjalt, kelle võrguga tema valduses olev tarbijapaigaldis on ühendatud;
- 4) põhitegevusega mitteseotud kulud;
- 5) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahve ja viiviseid;
- 6) finantskulud;
- 7) erisoodustuse kulud;
- 8) tulumaksukulud tulumaksuseaduse § 48-52 kohaselt;
- 9) majandusanalüüsi käigus teisi põhjendamatuks osutunud soojusettevõtja kulusid.

AS Lahevesi taotlus tegevuskulude osas (56,84 tuh €)

Taotluses prognoosib AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna regulatsiooniperioodi tegevuskuludeks 56,84 tuh €. Taotletud tegevuskulud kuluridade lõikes on toodud tabelis 12.

Tabel 12. Padise võrgupiirkonna tegevuskulud

Jrk nr	Majandusaasta	Ühik	2015	2016	2017	2018	2019
1	Soojuse tootmisega seotud otsekulud						
2	Soojuse tootmisega seotud tööjõukulud koos maksudega	tuh €	57,38	60,64	72,07	72,76	56,70
3	Telekommunikatsioonikulud	tuh €	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
4	Tegevuskulud kokku	tuh €	57,51	60,77	72,20	72,89	56,84
5	Müügiimaht	MWh	1 639	1 064	1 617	1 466	1 466
6	Tegevuskulude erikulu müügiimahu suhtes	€/MWh	35,09	57,12	44,64	49,71	38,76

AS Lahevesi on selgitanud, et tegevuskuludes on palgakulu sisse arvestatud 4 kütja töötasu koos puhkusetasuga. Tegelik vajadus on lisaks kütjatele ka ühe tükeldaja palkamine (peale katla mehhaanilise kütmise tuleb töödelda ka 3m küttepuud puuhalgudeks), sest külmema

ilma korral on vajalik katlasse kütet anda iga 15 min. tagant ja selle aja jooksul ei jõua üks töötaja puuhalge ette tuua ja samaaegselt küttepuid tükeldada. Tükeldaja palgakulu (~12 857 €/aastas) planeeritakse kokku hoida osaliselt läbi efektiivsema töökorralduse. Taotluse koostamisel ei ole arvestatud soojuse hinda kulused palkide ettevoo mehhanismi ning seadmete remondi- ja hoolduskuludeks.

Enne kütteperioodi algust AS Lahevesi soovis tegevuskulusid vähendada eelkõige lõpetades käsitisi teenindatavate kolletega töötamine ning võttes kasutusele kütusena maagaasi. Siinkohal juhtis aga Konkurentsiamet ettevõtja tähelepanu vajadusele viia kütelliigi muutmisel läbi soojuse ostu korraldus kooskõlas KKütS-is sätestatud nõuetega. Asjakohane teade on avaldatud ning sellele oodatakse pakkumisi hiljemalt 22.10.2018. Eelduste kohaselt soojuse tootmine uue seadmega võiks alata septembris 2019.

Konkurentsiameti seisukoht tegevuskulude osas

Üksikud kulukomponendid peavad olema soojusettevõtja poolt põhjendatud, nt põhitegevuseks vajalikud kaubad ja teenused peavad olema ostetud põhjendatud hinnaga.

AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna soojuse piirhinda taotletud prognoositud tegevuskulude 56,84 tuh € ja müüginahku 1 466 MWh juures kujuneb tegevuskulude erikuluks (tegevuskulud müüginahku suhtes) 38,76 €/MWh (vt tabel 12 rida 6: ehk $56,84 / 1466 \times 1000 = 38,76$).

Taotletavate tegevuskulude suurusele hinnangu andmisel võrdles Konkurentsiamet Padise võrgupiirkonnale prognoositud tegevuskulude erikulu 38,76 €/MWh teiste sarnaste (nn *benchmarking*) valdavalt tahkekütusest soojust tootvate ja jaotavate ettevõtete (9 võrgupiirkonda, müüginahuga +/-50%) tegevuskulude erikuluga. Selgus, et sarnaste võrgupiirkondade tegevuskulude keskmine erikulu on 17,64 €/MWh. Padise võrgupiirkonnale regulatsiooniperioodiks prognoositud tegevuskulude erikulu 38,76 €/MWh ületab teiste sarnaste võrgupiirkondade tegevuskulu 21,12 €/MWh ($38,76 - 17,64 = 21,12$) ehk 2,2 korda ($38,76 / 17,67 = 2,2$). Küsimus taandub sellele, kui võrd põhjendatud on Padise võrgupiirkonna tarbijatel maksta läbi ostetava teenuse hinna oluliselt kõrgemaid tegevuskulusid eesmärgiga saada samaväärse kvaliteediga soojust, kui seda on võimalik osta sarnaste võrgupiirkondade tarbijatel palju odavamalt, kes maksavad 21,12 €/MWh kohta vähem.

Tabelist 12 nähtub, et Padise võrgupiirkonna soojuse piirhinda taotletavad tegevuskulud moodustuvad sisuliselt vaid tööjõukuludest, kuna muude tegevuskulude osakaal on marginaalne, vaid 0,25% ($0,14 / 56,84 \times 100\% = 0,25\%$). Nelja töötaja tööjõukulude summa 56,70 tuh € korral arvestatakse 2019. aastal ühe töötaja brutopalgaks kuus ~883 eurot ($56,70 \text{ tuh €} \times 1000 / 4 \text{ töötajat} / 12 \text{ kuud} / 1,338 \text{ (sotsiaalmaksude määr)} = 883 \text{ eurot}$), mis on:

- 64 % suurem ($883 / 540 \times 100\% - 100\% = 64\%$) 2019. aastaks kehtestatud töötasu alammäärast (Eesti Tööandjate Keskliidu ja Eesti Ametiühingute Keskliidu sõlmitud kokkulepe);
- 33 % väiksem ($883 / 1321 \times 100\% - 100\% = 33\%$) Eesti kõikide tegevusalade 2018. aasta II kvartali keskmisest brutokuupalgast (Statistikaameti aruanne PA001);
- 40 % väiksem ($883 / 1469 \times 100\% - 100\% = 40\%$) Harju maakonna 2018. aasta II kvartali keskmisest brutokuupalgast (Statistikaameti aruanne PA004);
- 52 % väiksem ($883 / 1823 \times 100\% - 100\% = 52\%$) tegevusala (elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine) 2018. aasta II kvartali keskmisest brutokuupalgast (Statistikaameti aruanne PA001).

Seega peegeldavad AS Lahevesi kütjate töötasud vastavust madalale kvalifikatsioonile, ent füüsiliselt raskele tööle, mistõttu väiksema kompensatsioonipaketi korral oleks vajaliku tööjõu hoidmine kindlasti komplitseeritum kui mitte võimatu. Kuna AS Lahevesi tegeleb muude põhitegevustega peale soojuse tootmise, on Konkurentsiameti hinnangul võimalik olemasolevat tööjõudu kasutada oluliselt efektiivsemalt seeläbi, kui neid rakendatakse küttevälisel perioodil kas teehoolduse, jäätmehoolduse, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide haldamise, keskkonnategevuste või vara haldamisega seotud tegevusaladel. Lähtuvalt nende töötajate tegelikust rakendamisest küttevälisel perioodil teistes majandustegevuste valdkondades, kajastatakse ka kulud selle tegelikul kulukohal ning aasta kokkuvõttes soojusmajanduse tegelikud tööjõukulud kujunevadki väiksemad. Seetõttu on ameti hinnangul õigustatud ühe töötaja (tükeldaja) palgakulude jagamine/arvestamine teistele AS Lahevesi majandustegevustele.

Kuna prognooside järgi moodustavad Padise võrgupiirkonna soojuse hinnas kulud üksnes tööjõukulude katmiseks 38,68 €/MWh ($56,70 \times 1000 / 1\,466 \text{ MWh} = 38,68 \text{ €/MWh}$) siis eeltoodu kinnitab käsitsi teenindatava katlakolde kasutamise (halupuudega kütmine) ebaratsionaalsust kaugkütteteenuse osutamisel. Kuigi Padise võrgupiirkonna soojustrassid on renoveeritud ja kaod mõistlikul tasemel (vt käesoleva otsuse p. 3.2), siis pikemas perspektiivis **soojuse tootmise jätkamine halupuudega üksnes selle tööjõumahukuse tõttu muutub kohalikele tarbijale mittetaskukohaseks ning kaugküttega jätkamise jätkusuutlikkus küsitavaks.**

Tänaseks on AS Lahevesi ette võtnud tegevused (soojuse ostu korraldus), mille eesmärk on tegevuskulude, sh kasutatava tööjõuressursi, vähendamine läbi efektiivsema ja oluliselt enam automatiseeritud tehnoloogia kasutamise. Siinkohal Konkurentsiamet arvestab, et olulist tööjõuressursi vähendamist käsitsi teenindavate katlakollete korral ei ole võimalik läbi viia enne, kuni on teostatud vajalikud tehnoloogilised muudatused ja seda kooskõlas soojuse ostu korralduses sätestatud nõuetega. Tuginedes soojusettevõtjate esitatud andmetele, on mõistlik tähtaeg alates soojuse ostu lepingu sõlmimisest 9-12 kuud, mille jooksul soojuse tootjad suudavad läbi viia vajalikud hanked ja teostada investeeringud. Seega on AS Lahevesi soov tagada uute seadmetega soojuse tootmine alates septembrist 2019 realistlik ja toimub mõistliku tähtaja jooksul. Aga juhul, kui soojuse pakkujaid Padise võrku on rohkem kui üks, tuleb ettevõtjal läbi viia konkurss, mille korraldamine nõuab lisaks täiendavat aega ning seetõttu eesmärgiks võetud tähtaja jooksul ei pruugita jõuda vajalikke muudatusi läbi viia.

Kuigi Padise võrgupiirkonna tegevuskulude erikulu 38,76 €/MWh (sellest tööjõukulud 38,68 €/MWh ning muud tegevuskulud 0,08 €/MWh) ületab oluliselt teiste sarnase müügiühikuga tahkekütusest soojust tootvate võrgupiirkondade tegevuskulude keskmist erikulu, mistõttu ei saa amet hinnata sellist olukorda jätkusuutlikuks ega põhjendatuks, siiski ei ole ettevõtjal võimalik vähendada käsitsi teenindatava katla tööjõumahukust enne tootmistehnoloogia uuendamist ning tootmise automatiseerimist. Seetõttu hindab Konkurentsiamet Padise võrgupiirkonnale prognoositud tegevuskulud summas 56,84 tuh € põhjendatuks.

5. REGULEERITAVA PÕHIVARA, KAPITALIKULU JA PÕHJENDATUD TULUKUSE ARVESTUS

5.1. Reguleeritava vara arvutamise põhimõtted

Reguleeritav vara on reguleeritavas tegevuses kasutatav põhivara ja käibekapital (Metoodika p 2.19, Soojuse Määrus § 2 p 17). Reguleeritava vara väärtuse leidmine on vajalik kapitalikulu ja põhjendatud tulukuse arvutamiseks (Metoodika p 6.3).

Põhitegevusega seotud reguleeritava vara hulka arvestatakse üksnes tegelikult teostatud ja regulatsiooniperioodiks prognoositud põhjendatud investeeringud (Metoodika p 6.4). Vastavalt eeltoodule ei arvestata reguleeritava vara hulka (Metoodika p 6.5, Soojuse Määrus § 11 lg 3):

- 1) põhivara, mida põhitegevuses ei kasutata;
- 2) pikaajalisi finantsinvesteeringuid;
- 3) immateriaalset põhivara, välja arvatud arvutitarkvara ja programmide litsentsid;
- 4) tagastamatu abi raames (s.h sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara;
- 5) tarbija poolt makstud liitumistasudest soetatud põhivara;
- 6) põhivara, mida ettevõtja tegelikult ei kasuta soojuse tootmisel, jaotamisel ja müügil;
- 7) mittepõhjendatud investeeringuid.

Reguleeritud vara arvestamisel kasutatakse abivahendina Metoodika p 6.6 kuni 6.12 ja Soojuse Määruse § 11 lg 3 kuni 10 toodud põhimõtteid.

Reguleeritava vara väärtuse leidmisel kasutatakse põhivara bilansilist jääkmaksumust regulatsiooniperioodi lõpus, võttes arvesse Metoodika p 6.5 ja Soojuse Määrus § 11 lg 3 sätestatud (Metoodika p 6.7, Soojuse Määrus § 11 lg 5). Kapitalikulu leidmisel kasutatakse raamatupidamises kajastuvat kulumit, mis on arvestatud reguleeritavalt varalt.

Reguleeritav vara regulatsiooniperioodil leitakse alljärgnevalt (Metoodika p 6.8, Soojuse Määrus § 11 lg 6):

$$RV = RVr + KK$$

kus:

- RV - reguleeritav vara;
- RVr - reguleeritava põhivara jääkmaksumus regulatsiooniperioodi lõpus;
- KK - käibekapital.

Käibekapitali arvestuse aluseks võtab Konkurentsiamet reeglina 5% regulatsiooniperioodi soojuse lubatud müügitulust (Metoodika p 6.9, Soojuse Määrus § 11 lg 7). Vertikaalselt integreeritud kontserni kuuluvate ettevõtjate sisekäivet ei lülitata käibekapitali arvestusse (Metoodika p 6.10, Soojuse Määrus § 11 lg 8).

Reguleeritava vara arvestus on järjepidev ning jätkub kõikidel tulevastel regulatsiooniperioodidel, sh ettevõtja või vara omandisuhte muutumisel (Metoodika p 6.13).

5.2. Kapitalikulu arvutamise põhimõtted

Kapitalikulu on soojuse hinda lülitatav kulu, mis on seotud põhivara soetamisega (Metoodika p 2.5; Soojuse Määrus § 2 lg 7). Kapitalikulu (põhivara kulum) eesmärk on

põhivara soetamiseks tehtud kulutuste tagasiteenimine müüdava soojuse hinna kaudu põhivara kasuliku eluea¹¹ vältel (Metoodika p 6.1; Soojuse Määrus § 11 lg 1).

Kapitalikulu arvutamisel lähtutakse reguleeritavast varast ning seda arvestatakse reguleeritava vara hulka arvestatud amortiseeruvalt põhivaralt (Metoodika p 6.2; Soojuse Määrus § 11 lg 2).

5.3. Põhjendatud tulukuse arvutamise põhimõtted

Põhjendatud tulukus arvutatakse reguleeritava vara ja põhjendatud tulunormi korrutisena alljärgnevalt (Metoodika p. 7.2; Soojuse Määrus § 12 lg 2):

$$PT = r_p \times RV$$

- PT - põhjendatud tulukus;
- r_p - põhjendatud tulunorm (WACC);
- RV - reguleeritav vara.

Põhjendatud tulunorm (r_p) võrdub kaalutud keskmise kapitali hinnaga (WACC) (Metoodika p 7.3, Soojuse Määrus § 12 lg 3) ehk:

$$r_p = WACC$$

Kaalutud keskmine kapitali hind (WACC) arvutatakse järgmise valemi alusel (Metoodika p 7.4, Soojuse Määrus § 12 lg 5):

$$WACC = k_e \times \left(\frac{OK}{VK+OK} \right) + k_d \times \left(\frac{VK}{VK+OK} \right),$$

kus:

- k_e - omakapitali hind (%);
- k_d - võlakapitali hind (%);
- VK - võlakapitali osakaal (%);
- OK - omakapitali osakaal (%).

WACC-i leidmisel lähtutakse omakapitali hinnast, võlakapitali hinnast ja kapitali struktuurist. Konkurentsiamet kasutab WACC'i arvutamisel kapitali struktuuri, millest 50% on võlakapital ja 50% omakapital (Metoodika p 7.5, Soojuse Määrus § 12 lg 5). Konkurentsiamet ei kasuta WACC'i kapitali struktuuri arvutamisel ettevõtte bilansilisi andmeid. Regulaatiivselt sätestatud võla- ja omakapitali osakaalude kasutamine tagab nii ettevõtjate kui ka tarbijate võrdse kohtlemise.

Konkurentsiamet on välja töötanud juhendmaterjali kaalutud keskmise kapitali hinna (WACC) leidmiseks vee-, elektri-, soojuse-, gaasi- ning elektrienergia ja soojuse koostootmise ettevõtetele nimetusega „Juhend 2016.a kaalutud keskmise kapitali hinna leidmiseks“ (käskkiri nr 1.1-2/16-009, 27.06.2016), mis on avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel. Nimetatud juhendi p 4 tabelis 7 on kajastatud **kaalutud keskmine kapitali hind (WACC) soojusettevõtjatele 5,55%**, mille kujunemise aluseid kajastab alljärgnev tabel 13.

¹¹ Põhivara kasuliku eluiga samastatakse tehnilise elueaga, so periood, mille jooksul vara soojusettevõtja poolt tõenäoliselt kasutatakse.

Tabel 13. WACC kujunemine (%)

Näitaja nimetus	Kaugküte WACC
Nominaalne riskivaba 10-a. Saksamaa võlakirja tulusus, (<i>R_f</i>)	1,47
Eesti riigiriski preemia, (<i>R_c</i>)	0,78
Ettevõtja võlakapitali riskipreemia	1,30
Võlakapitali hind, (<i>k_d</i>)	3,55
Nominaalne riskivaba 10-a. Saksamaa võlakirja tulusus, (<i>R_f</i>)	1,47
Eesti riigiriski preemia, (<i>R_c</i>)	0,78
Tururiski preemia (<i>McKinsey</i>), (<i>R_m</i>)	5,00
Beeta (<i>võimenduseta</i> , β_a)	0,53
Beeta (<i>võimendusega</i> , β_e)	1,06
Omakapitali hind, (<i>k_e</i>)	7,55
Võla- ja omakapitali osakaal (50%:50%)	0,5
WACC	5,55

5.4. Investeeringud

AS Lahevesi planeerib 2018. aasta lõpuks soetada ja paigaldada hoonetele soojusmõõtjad. Lokaator OÜ hinnapakkumise (14.09.2018 nr 1679-Diehl-09/18) kohaselt on 11-le hoonele 12-ne (koolimajal kaks mõõtekohta) Diehl Metering soojusarvesti maksumus koos paigalduse, arvestite vahetuse ja keevitustöödega 16,83 tuh €.

Konkurentsiameti seisukoht

KKütS § 15 lõike 1 kohaselt peab võrguettevõtja tagama kõigi tema võrku sisenevate ja võrgust väljuvate soojuse koguste kindlaksmääramise, mõõteandmete kogumise ja töötlemise. Seetõttu **kohustab amet AS Lahevesi viima oma tegevuse kooskõlla õigusaktidega, paigaldades tarbijatele müüdava soojuse koguste mõõtmiseks soojusarvestid hiljemalt 31. detsembriks 2018.**

5.5. Reguleeritav vara, kapitalikulu ja põhjendatud tulukus

AS Lahevesi taotlus kapitalikulu (5,77 tuh €) ja põhjendatud tulukuse (4,95 tuh €) osas

Taotluses on AS Lahevesi arvanud Padise võrgupiirkonna soojuse tootmise ja jaotamisega seotud reguleeritava vara regulatsiooniperioodi kapitalikuluks 5,77 tuh €. Arvutuse teostamisel on võetud aluseks soojuse tootmisel ja jaotamisel tegelikult kasutatav põhivara (vt lisa 1 põhivarade nimekiri seisuga 31.12.2017 ja varade jääkväärtus regulatsiooniperioodi lõpus) ja raamatupidamisarvestusest lähtuv kulumiarvestus (=kapitalikulu). Tulukust on AS Lahevesi arvestanud reguleeritavate varade jääkväärtuselt 4,95 tuh €.

Tabelis 14 on toodud AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna reguleeritud varade, kapitalikulu ja põhjendatud tulukuse arvestus (vt varade üksikasjalik nimekiri ja arvestus käesoleva otsuse lisa 1).

Tabel 14. Padise võrgupiirkonna reguleeritava vara, kapitalikulu ja põhjendatud tulukuse arvestus

rea nr	Näitaja nimetus	Ühik	Regulatsiooni-periood
1	Reguleeritav põhivara soetusmaksumuses aasta alguses kokku	tuh €	121,55
1.1	<i>sh amortiseerunud põhivara soetusmaksumuses</i>	tuh €	34,90
2	Reguleeritud põhivara jääkväärtus perioodi alguses kokku	tuh €	72,79
3	Investeeringud 2018/2019	tuh €	16,83
4	Keskmine kulumi norm (amortiseeritav põhivara)	%	5,6
5	Kapitalikulu	tuh €	5,77
6	Reguleeritava põhivara jääkväärtus aasta lõpus kokku (RVr)	tuh €	83,85
7	<i>Taotletav müügitulu</i>	tuh €	106,59
8	Käibekapital 5% netokäibest (taotletavast müügitulust) (KK)	tuh €	5,33
9	Reguleeritud varad (RV) kokku	tuh €	89,18
10	WACC	%	5,55%
11	Põhjendatud tulukus	tuh €	4,95

Konkurentsiameti seisukoht kapitalikulu ja põhjendatud tulukuse osas

Konkurentsiamet toetub soojusvarustusega seotud uuele põhivarale kapitalikulu arvestamisel SusDev Consulting OÜ eksperthinnangule (01.11.2013) „Soojuse tootmise, jaotamise ja müügiiga seotud põhivarade kasuliku (tehnilise) eluea määramine (hindamine)“. Vastavalt hinnangule on alates soetamise ja kasutusele võtmise hetkest põhivarade keskmised kasutusead alljärgnevad:

- 1) eelisoleeritud soojustrassid 40-50 aastat (kuluminorm 2,0-2,5%);
- 2) maagaasil töötavad katlad ja sellega seotud seadmed 17-25 aastat (kuluminorm 4,0-5,9%);
- 3) tahkekütusel (turvas, puit) töötavad restkoldega katlad ja sellega seotud seadmed 16-25 aastat (kuluminorm 4,0-6,25%);
- 4) kütusehoidlad ja laohooned 35-45 aastat (kuluminorm 2,2-2,9%);
- 5) tootmishooned 40-50 aastat (kuluminorm 2,0-2,5%);
- 6) valve- ja kaugjuhtimisseadmed 20-25 aastat (kuluminorm 4,0-5,0%);
- 7) korstnad 30-40 aastat (kuluminorm 2,5-3,3%);
- 8) veepehmenduseseadmed 20-25 aastat (kuluminorm 4,0-5, %);
- 9) põletid 15-20 aastat (kuluminorm 5,0-6,67%);
- 10) pumbad 15-20 aastat (kuluminorm 5,0-6,67%);
- 11) õlimahutid 35-40 aastat (kuluminorm 2,5-2,9%);
- 12) soojusmõõtjad katlamajas ja tarbijate juures 10-20 aastat (kuluminorm 5,0-10,0%) jne.

Sama eksperthinnangu kohaselt on võimalik põhivarade eluiga remondiga parendada, näiteks eelisoleeritud kaugküttetorustikel 10-15 aastat (kuluminorm 6,67-10,0%), põlevkiviõli kateldel 5-6 aastat (kuluminorm 16,67-20,0%), tootmishoonetel 10-15 aastat (kuluminorm 6,67-10,0%) jne.

Ühtlasi tulenevalt Standardist¹² Konkurentsiamet loeb põhjendatuks rakendada soojusmõõturitele ja nendega seotud süsteemidele kuluminormi 10% aastas (eluiga 10 aastat) ning soojusvõrkudele mitte enam kui 3,33% aastas (eluiga vähemalt 30 aastat).

Konkurentsiameti hinnangul AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna reguleeritavale põhivarale määratud kapitalikulunormid, mille alusel on arvatud kapitalikulu summa, on kooskõlas Standardiga (soojustrasside kulumi norm 3,33%, soojusmõõturid 10%) ja eksperthinnanguga (katlad).

Tabelist 14 (ja käesoleva otsuse lisast 1) selgub, et seisuga 31.12.2018 on ettevõtja raamatupidamisarvestuse kohaselt Padise võrgupiirkonna põhivarade soetusmaksumus 121,55 tuh €, sh amortiseerunud põhivarade soetusmaksumus 34,90 tuh € ning põhivarade jääkmaksumus 72,79 tuh €. Uusi investeeringuid lisandub 16,83 tuh €. Regulatsiooniperioodi lõpuks seisuga 31.12.2019 kujuneb reguleeritud põhivara bilansiliseks soetusväärtuseks ilma amortiseerunud põhivarata 103,48 tuh € (121,55–34,90+16,83=103,48). AS Lahevesi arvestab 2019. aastal Padise võrgupiirkonna põhivarade soetusmaksumuselt kapitalikulu 5,77 tuh €, mille alusel kujuneb aasta keskmiseks kulumi normiks 5,6% ($5,77/103,48 \times 100\% = 5,6\%$), mida Konkurentsiamet hindab mõistlikuks, kuna see kajastab õiglaselt ettevõtja soojuse tootmise ja jaotamisega seotud varade koosseisu ja tehnilist seisukorda. Tulenevalt eeltoodust, **loeb Konkurentsiamet põhjendatuks reguleeritava põhivara soetusväärtuselt arvatud kapitalikulu väärtuses 5,77 tuh €.**

Metoodika p 2.19 ja Soojuse Määruse § 2 p 17 tulenevalt kujuneb reguleeritav vara ettevõtte reguleeritavas tegevuses kasutatavast põhivarast ja käibekapitalist ning on Metoodika p 6.3 lähtuvalt aluseks lisaks kapitalikulu leidmisele ka põhjendatud tulukuse arvutamisel.

Põhjendatud tulukus arvutatakse vastavalt valemile $PT = r_p \times RV$ (Metoodika p 7.2, Soojuse Määrus § 12 lg 2), seejuures r_p on põhjendatud tulunorm (WACC) ja reguleeritav vara $RV = RV_r + KK$ (Metoodika p 6.8, Soojuse Määrus § 11 lg 6), milles RV_r on reguleeritava põhivara jääkmaksumus regulatsiooniperioodi lõpus ning KK on käibekapital ehk 5% regulatsiooniperioodi soojuse lubatud müügitulust.

Seega kujuneb taotluses, tabelis 14 ja käesoleva otsuse lisas 1 toodud andmete kohaselt põhjendatud tulukuse suurus alljärgnevalt:

- 1 - reguleeritava põhivara jääkväärtus regulatsiooniperioodi lõpus $RV_r = 83,85$ tuh €,
- 2 - taotletav lubatud müügitulu on 106,59 tuh €, millest käibekapital (KK) 5% moodustab 5,33 tuh € ($KK = 106,59 \text{ tuh €} \times 5/100 = 5,33 \text{ tuh €}$);
- 3 - reguleeritava vara väärtuseks kujuneb $RV = RV_r + KK$ ehk $83,85 \text{ tuh €} + 5,33 \text{ tuh €} = 89,18 \text{ tuh €}$
- 4 - põhjendatud tulukuse suuruseks kujuneb seega $PT = RV \times r_p = 89,18 \text{ tuh €} \times 5,55\% = 4,95 \text{ tuh €}$.

Konkurentsiamet on seisukohal, et võttes aluseks Lisas 1 ja tabelis 14 märgitud andmed, on AS Lahevesi arvestanud taotluses matemaatiliselt õigesti Padise võrgupiirkonna tulukuse väärtuse, mistõttu loeb **Konkurentsiamet taotletud tulukuse väärtuses 4,95 tuh € põhjendatuks.**

¹² Eesti Standardid: EVS-EN 253:2009+A1:2015 (vt p. 4.5.5.1); EVS-EN 15459-1:2017 (vt AnnexD).

6. LUBATUD MÜÜGITULU JA SOOJUSE PIIRHIND

Soojuse piirhinna kooskõlastamine otseselt reguleeritava tegevuse osas toimub lubatud müügitulu arvutamise alusel (Metoodika p 9). Lubatud müügitulu on ettevõtte reguleeritava tegevuse müügitulu regulatsiooniperioodil. Lubatud müügitulu arvutamisel võetakse arvesse Konkurentsiameti poolt aktsepteeritud ärikulud (muutuvkulud ja tegevuskulud) ilma põhivara kulumita, kapitalikulu ning põhjendatud tulukus. Lubatud müügitulu arvutatakse eraldi otseselt reguleeritavale tegevusele kulude jagamise teel alljärgneva valemi alusel (Metoodika p 9.3; Soojuse Määrus § 13 lg 2):

$$T_{\text{lubatud}} = MK + TK + A + PT$$

kus:

T_{lubatud}	- lubatud müügitulu;
MK	- muutuvkulud;
TK	- tegevuskulud;
A	- kapitalikulu;
PT	- põhjendatud tulukus.

Soojuse piirhind kujuneb alljärgneva valemi alusel (Metoodika p 9.4):

$$h = T_{\text{lubatud}} / Q \quad (\text{€/MWh})$$

kus:

h	- soojuse piirhind regulatsiooniperioodil (€/MWh);
T_{lubatud}	- lubatud müügitulu;
Q	- soojuse müügimaht regulatsiooniperioodil (MWh).

AS Lahevesi taotlus lubatud müügitulu (106,59 tuh €) osas

AS Lahevesi on Taotluses prognoosinud Padise võrgupiirkonna soojuse piirhinnaks 72,69 €/MWh, müügimahuks 1 466 MWh ning lubatud müügitulu suuruseks 106,59 tuh €, sealhulgas:

- muutuvkulud 39,03 tuh €,
- tegevuskulud 56,84 tuh €,
- kapitalikulu 5,77 tuh €;
- põhjendatud tulukus 4,95 tuh €.

Konkurentsiameti seisukoht lubatud müügitulu ja soojuse piirhinna osas

Konkurentsiamet aktsepteerib käesoleva otsuse punktis 3 toodud põhjendustel AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale prognoositud soojuse müügimahtu, trassikadu, soojuse tootmise kasutegureid ning primaarenergia kogust, punktis 4 toodud põhjendustel muutuvkulud ja tegevuskulud ning punktis 5 toodud põhjendustel reguleeritud varade, kapitalikulu ja põhjendatud tulukuse arvestust.

Lähtudes eeltoodust, peab Konkurentsiamet põhjendatuks AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale regulatsiooniperioodiks prognoositud lubatud müügitulu prognoosi summas 106,59 tuh €, sh muutuvkulud 39,03 tuh €, tegevuskulud 56,84 tuh €, kapitalikulu 5,77 tuh € ja põhjendatud tulukus 4,95 tuh €.

Käesoleva otsuse punktis 3.1 on Konkurentsiamet lugenud põhjendatuks AS Lahevesi Padise

võrgupiirkonna regulatsiooniperioodi soojuse müügitulu prognoosi 1466 MWh. Jagades lubatud müügitulu summas 106,59 tuh € soojuse müügituluga 1466 MWh ning korrutades saadud jagatise 1000-ga (ühikute teisendamiseks), kujuneb Padise võrgupiirkonna regulatsiooniperioodi müüdava soojuse piirhinnaks 72,69 €/MWh ($106,59 \text{ tuh } \text{€} / 1466 \text{ MWh} \times 1000 = 72,69 \text{ €/MWh}$), mis vastab ettevõtja Hinnataotluses arvatud müüdava soojuse piirhinnale.

Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks AS Lahevesi Padise võrgupiirkonna regulatsiooniperioodi soojuse piirhinda 72,69 €/MWh.

8. KOKKUVÕTE JA SOOJUSE PIIRHINNA AVALIKUSTAMINE

Tulenevalt KKütS § 8 lg 3 toodud põhimõtetest, peab kooskõlastamiseks esitatud soojuse piirhind olema kujundatud selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude, sealhulgas soojuse tootmiseks, jaotamiseks ja müügiks tehtavate kulutuste katmine;
- 2) investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus.

KKütS § 1 lg 2 alusel peavad soojuse tootmise, jaotamise ja müügiga seonduvad tegevused olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus.

Konkurentsiamet on seisukohal, et AS Lahevesi taotlusega kooskõlastamiseks esitatud Padise võrgupiirkonna soojuse piirhind 72,69 €/MWh vastab KKütS § 1 lg 2 ja § 8 lg 3 toodud põhimõtetele.

Konkurentsiamet juhib tähelepanu, et avaliku teabe seaduse § 28 lg 1 p 26 kohaselt on teabevaldaja kohustatud avalikustama andmed kaubaturul valitsevas seisundis olevate, eri- või ainuõigust või loomulikku monopoli omavate äriühingute hinnakujunduse kohta ning majandus- ja taristuministri 09.02.2016 määruse nr 14 „Kauba ja teenuse hinna avaldamise nõuded“ § 7 lg 1 kohaselt peab pakutavate teenuste hinnakiri või teenuse hinna arvutamise aluseid kirjeldav muu dokument olema välja pandud teenuse osutamise kohas või kaupleja tegevuskohas, samuti kaupleja veebilehel selliselt, et see oleks tarbijale märgatav. **Tulenevalt eeltoodust peab soojusettevõtja avalikustama kõik rakendatavad soojuse müügihinnad** (soovitavalt internetikeskkonnas).

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes KKütS § 1 lõikest 2, § 8 lõikest 3, § 9 lõike 1 punktist 1, § 28 lõikest 1 ja Metoodikast

otsustan:

- 1) Kooskõlastada AS Lahevesi Padise võrgupiirkonnale ettevõtja poolt 03.10.2018 taotlusega kooskõlastamiseks esitatud **soojuse piirhind 72,69 €/MWh**.

2) Tulenevalt KKütS § 9 lõikest 9¹ on AS Lahevesi kohustatud jälgima oma tegevusest sõltumatuid asjaolusid (sh kütuse hindasid, saastetasumäärade muutusi jne), mis mõjutavad soojuse hinda tarbijale, ja esitama Konkurentsiametile uue soojuse piirhinna kooskõlastamise taotluse hiljemalt 30 päeva jooksul, arvates asjaolu ilmnenemisest, mis võib vähendada soojuse hinda tarbijale enam kui 5 protsendi võrra.

3) Tulenevalt KKütS § 1 lõikes 2 ja § 8 lõikes 3 sätestatust peab soojuse piirhind olema põhjendatult kulupõhine, mistõttu **kütuse sisseostuhinna alanemise korral peab alanema ka müüdava soojuse piirhind.**

4) KKütS § 15 lõike 1 kohaselt peab võrguettevõtja (antud juhul AS Lahevesi) tagama kõigi tema võrku sisenevate ja võrgust väljuvate soojuse koguste kindlaksmääramise, mõõteandmete kogumise ja töötlemise. Padise võrgupiirkonnas on võrku antava soojuse kogus korrektselt mõõtmata ning tarbijatele müüdava soojuse koguste mõõtmiseks ei ole paigaldatud soojusarvesteid. Eeltoodud olukord on KorS § 5 lõike 1 kohaselt käsitatav korrariikkumisena. KorS § 28 lõike 1 järgi on ohu või korrariikkumise korral pädeval korrakaitseorganil (antud juhul Konkurentsiamet) õigus panna avaliku korra eest vastutavale isikule ettekirjutusega ohu tõrjumise või korrariikkumise kõrvaldamise kohustus ning hoiatada teda KorS § 28 lõigetes 2 ja 3 nimetatud haldussunnivahendite kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust otsuses määratud tähtaja jooksul.

Juhul, kui AS Lahevesi ei paigalda Padise võrgupiirkonna tarbijatele soojuse koguste mõõtmiseks soojusarvesteid ega taga võrku sisenevate ja võrgust väljuvate soojuse koguste korrektset mõõtmist hiljemalt 31. detsembriks 2018, teeb Konkurentsiamet korrariikkumise kõrvaldamiseks AS-le Lahevesi ettekirjutuse. Ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib Konkurentsiamet rakendada sunnivahendit lähtudes asendustäitmise ja sunniraha seaduses (edaspidi ATSS) sätestatud alustest. Sunnivahendit võib rakendada korduvalt.

Käesoleva otsusega mittenõustumisel on AS-l Lahevesi õigus esitada 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus otsuse tühistamiseks Tallinna Halduskohtule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kertu Saul
hinnaregulatsiooni osakonna juhataja

Lisa 1 Padise võrgupiirkonna reguleeritava põhivara arvestus regulatsiooniperioodil (2019.a)

Lisa 1 Padise võrgupiirkonna reguleeritava põhivara arvestus regulatsiooniperioodil (2019)

Jrk nr	Nimetus	Soetusaeg	Soetusmaksumus	sh liitumistasude ja tagastamatu abi raames	Netosoetusmaksumus	Kuluminorm	Akumuleeritud kulum	Jääkmaksumus	Kapitalikulu	Jääkmaksumus perioodi lõpus	Kapitalikulu	Jääkmaksumus perioodi lõpus
							31.12.2017	2018	2019			
							€	€	€	%	€	€
1	<u>Katlamajad ja -seadmed</u>											
1	Padise katlamaja		34 896			5,00%	34 896	0	0	0	0	0
2	Katel Uniconfort (ehitusaasta 2013)	2017	18 000			10,00%	1 200	16 800	1 800	15 000	1 800	13 200
2	<u>Soojusvõrgud, rajatised</u>											
1	Padise küla soojusvõrk	2014	137 300	68 649	68 651	3,33%	17 145	120 155	4 572	115 583	4 572	111 010
S.2	Soojuse tootmise, jaotamise ja müügiga seotud põhivarad kokku		190 196	68 649	68 651	x	53 241	136 955	6 372	130 583	6 372	124 210
S.3	sh liitumistasude ja tagastamatu abi raames (sh sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara	x		x			8 573	60 076	2 286	57 790	2 286	55 504
S.4	Reguleeritav põhivara		121 547	x			44 669	76 878	4 086	72 792	4 086	68 706
5	<u>Investeeringud</u>											
5.1	<u>Soojamõõtjad ja nende paigaldus</u>	2018/2019	16 831		16 831	10,00%				0	1 683	15 148
S	Kokku reguleeritav põhivara (S.4 + S.7)		138 378						4 086	72 792	5 769	83 854